

TENGBOM OY

30.11.2022

**HAUSJÄRVEN KUNTA
HIKIÄN JA KIRKONKYLÄN OSAYLEISKAAVA**

Kaavaluonnos oli uudelleen nähtävillä (MRL 62 §, MRA MRA 30 §) 14.4.-20.5.2021. Lausuntoaika oli 20.05.2021 asti. Lisäaikaa mielipiteiden jättämiseen annettiin 20.6.2021 asti.

**YHTEENVETO OSALLISTEN KUULEMISESTA SEKÄ KAAVOITTAJAN VASTINEET KAAVALUONNOKSESTA 2 SAATUIHIN
MIELIPITEISIIN JA LAUSUNTOIHIN**

Seuraavilla tahoilla ei ollut huomautettavaa: Hausjärven kunta/tekninen lautakunta, Metsähallitus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Seuraavat tahot eivät jättäneet lausuntoa: Riihimäen Vesi, Kanta-Hämeen pelastuslaitos, Gasgrid Finland Oy, Nivos, Hausjärven sivistyslautakunta, Hausjärven perusturvalautakunta, Fortum Sähkönsiirto Oy, Elisa Oyj, DNA Oyj, Luonnonvarakeskus, Sako Oy

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
1. Hämeen ELY-keskus / Y-vastuualue Yhteistyössä: Uudenmaan ELY-keskus / L-vastuualue	1.1. Merkinnällä AT-1 osoitetut tiiviit kyläalueet on määrätty asemakaavoitettavaksi, merkinnällä AT-2 osoitetuilla väljillä kyläalueilla rakentaminen tapahtuu suunnittelutarveratkaisuin. Jatkosuunnittelun yhteydessä esitetään harkittavaksi ja arvioitavaksi AT-1 ja AT-2 alueita tavoiteltavan yhdyskuntarakenteen ja maakuntakaavan tavoitteiden toteutumisen osalta. Alueelle tavoiteltu asukasmäärä vaikuttaa maltilliselta. Kaavaselostukseen esitetään tarkennettavaksi, mille esitetyistä kyläalueista ko. asukasmäärä kaavalla ensisijaisesti pyritään ohjaamaan, ja mikä on kaavan mahdollistama kasvu. Rakennuspaikkojen enimmäismäärä kyläalueeksi merkityillä, suunnittelutarvemenettelyn mukaisilla alueilla olisi hyvä myös arvioida osana kokonaisuutta.	Selostuksen kohdassa 2.1.5. Väestön rakenne ja kehitys, sekä 3.4.1., Osayleiskaavan tavoitteet, mainitaan, että Hausjärven kunnan asettama väestötavoite osayleiskaava-alueella on 0,5 % eli noin 140 asukasta kaavan tavoitevuoteen mennessä. Näistä arviolta 80 % sijoittuu kyläalueille. Edelleen voidaan arvioida, että suurin osa näistä sijoittuu asemakaavoitettavalle, tiiviille AT-1 -kyläalueelle, arviolta 80-90 asukasta. Tavoite tukee maakuntakaavan tavoitteiden mukaisesti Hikiän palveluiden kehittymistä ja hyvästä saavutettavuudesta, yhdyskuntarakenteen tiivistymistä aseman läheisyydessä, taajaman kehittymistä Riihimäen suuntaan sekä ympäröivien kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Ks. myös kohta 2.4. Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen: Täydennetään selostusta tarkennetulla arviolla väestömäärästä ja sen kohdentumisesta.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>1.2. Maakuntakaavan mukaisen taajamatoimintojen alueen reservialueen rakentuminen suunnittelutarveratkaisuin ei ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaikilta osin vastaa maakuntakaavan suunnittelumääräyksen ohjausta. Riihimäen kaupungin lievealueella sijaitsevan taajamatoimintojen reservialueen alueen rakentuminen suunnittelutarveratkaisuilla ilman tarkempaa ohjausta tai rakentumisen ajoitusta saattaa johtaa tilanteeseen, jossa reservialueeksi tarkoitettu alue rakentuu ennen olemassa olevien taajamien täydentymistä.</p> <p>Tarkemman jatkosuunnittelun tarve ja alueiden toteutumisen ohjaus esitetään otettavaksi yleiskaavamerkinnöissä ja määräyksissä huomioon. Taajamatoimintojen alue olisi selkeämpää merkitä yleiskaavassakin merkinnällä A. Indeksillä on mahdollista kuvata kylämaista taajama-alueita.</p>	<p>Riihimäen suuntaan on Hikiän ja kirkonkylän osayleiskaavassa osoitettu maakuntakaavan tavoitetta noudattava kehittämiskintä, nuoli, joka kuvaa asemakaavan laajenemissuuntaa.</p> <p>Määräyksen mukaan: AT-1-kyläalueen laajeneminen Riihimäen suuntaan tutkitaan asemakaavoituksella. Alueiden toteuttamisen edellytys on, että alueelle on järjestetty toimivat liikenneyhteydet, mukaan lukien kevyenliikenteen järjestelyt. Aluetta suunnitellaan asumisen, palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneena alueena. Erityistä huomiota tulee kiinnittää yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on edistettävä julkisten ja kaupallisten palveluiden saavutettavuutta huolehtimalla joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn liikenneverkkojen kattavuudesta, sujuvuudesta ja turvallisuudesta. Uusi rakentaminen ja muu maankäyttö on sovitettava ympäristöönsä tavalla, joka ottaa huomioon alueen luontaiset ominaisuudet ja piirteet. Alueen suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota kulttuuriympäristön, maiseman ja luontoarvojen säilymiseen.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>
	<p>1.3. Sähkömuuntamoalueelle tarkoituksenmukaisempi merkintä olisi maakuntakaavan mukainen EN, energiahuollon alue, ellei alueen merkitsemiselle teollisuusalueeksi ole erityisiä perusteltuja syitä. näkökulmasta.</p>	<p>Radan varrella on teollisuusyrityksiä ja alueet yhdistettiin 2. luonnoksessa.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen: Muutetaan sähkömuuntamoalue EN-alueeksi 1. luonnoksen mukaisesti ja päivitetään kaavaselostus.</p>
	<p>1.4. Mikäli maankäyttö- ja rakennuslain uudistus etenee kaavan valmistelun aikana, on suositeltavaa pyrkiä laatimaan</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Rakentamislaki on tulossa näillä näkymin voimaan vuonna 2024, maankäytön osalta laki menee uudelleen valmisteluun ja sisältö tarkentuu myöhemmin.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	kaava siten, että se sisällöllisesti olisi mahdollisimman ajantasainen myös uuden lain näkökulmasta.	Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.
	1.5. Rakennetun kulttuuriympäristön ja kulttuurimaiseman arvot on olemassa olevien selvitysten pohjalta kaavaluonnoksessa tunnistettu ja otettu huomioon antamalla niitä koskevia määräyksiä. Kaava-alueelle laaditaan rakennetun kulttuuriympäristön selvitys kesällä 2021, ja suojelumääräysten riittävyttä voidaan arvioida sen valmistuttua.	Selvitys on valmistunut ja se on toimitettu ELY-keskukselle sekä Hämeenlinnan museolle. Kulttuuriympäristön arvoista sekä suojelumääräyksistä on järjestetty työneuvottelu ELY-keskuksen sekä Hämeenlinnan museon kanssa 10.10.2022. Neuvottelussa sovitun mukaisesti tarkistetaan suojelumerkinnot kaavakartalle selvityksen mukaisiksi.
	1.6. Suunnittelualueella on runsaasti arvokkaita luontokohteita, jotka on todettu aiemmissa selvityksissä ja merkitty kaavaluonnokseen. Vuoden 2021 aikana tehdään uusi luontoselvitys ja liito-oravaselvitys, joiden perusteella kaavamerkintöjä ja -määräyksiä tullaan tarkistamaan. ELY-keskus arvioi luontoarvojen huomioon ottamista, kun selvitykset ovat käytettävissä.	Selvitys on toimitettu ELY-keskukselle. Luontoarvoista sekä suojelumääräyksistä on järjestetty työneuvottelu ELY-keskuksen kanssa 10.10.2022 sekä 2.11.2022. Neuvottelussa sovitun mukaisesti luontokohteiden merkinnät on osoitettu kaavakartalle, ja määräyksiä on muotoiltu tarkoituksenmukaisiksi. Selvityksen mukaan myös poistettiin kaksi arvoiltaan selvästi heikentyntä kohdetta kaavakartalta.
	1.7. Kaavaluonnoskartalla AT-2 alueelle merkittyjen päällekkäisten luo-1 ja luo-2 -merkintöjen kohdalla alueen päämaankäyttötarkoituksena parempi olisi muu, kuin lähtökohtaisesti rakentamiseen tarkoitettu alue. Laadittava luontoselvitys tarkentanee, onko alueella merkitystä pohjoiseteläsuuntaisen ekologisen käytävän säilymiselle.	Päällekkäiset luo-merkinnät sijaitsevat AT-1 alueen päällä. AT-1 -alueelle oli luonnosvaiheessa ajateltu sijoittuvan kaikki alueen toiminnot virkistysalueita myöden. Palautteen johdosta AT-1 -alueen lomaan on sijoitettu maakuntakaavan ja asemakaavan mukaiset olennaisimmat lähivirkistysalueet, joille kyseiset päällekkäiset luo-merkinnät nyt sijoittuvat. Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen: Sijoitetaan maakuntakaavan ja asemakaavan mukaiset olennaisimmat VL-alueet AT-1 alueen sisälle.
	Hämeen ELY-keskus on tarkistanut Hausjärven kunnan pohjavesialueiden rajaukset ja luokitukset lain 1299/2004	Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>(Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä) mukaisesti vuonna 2020. Aiempien I-, II- ja III-luokan sijaan Hausjärven tarkistettut pohjavesialueet on luokiteltu 1, 1E ja 2 -luokkiin. Pohjavesialueluokat ilmaistaan jatkossa arabialaisin numeroin, jotta uusien säännösten perusteella luokitellut alueet voidaan erottaa aikaisemmin luokitelluista alueista. Uusien pohjavesialueluokkien sanalliset määritelmät:</p> <p>1: Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue 1E: Vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen 2: Muu vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue</p>	<p>Päivitetään luokitus kaavaselostukseen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Hausjärvi (04088602) luokka 1- Kuru (0408603) luokka 1E- Kekomäki (0408609) luokka 2 <p>Muutetaan kaavamääräyksiä muotoon: <i>pv-1 Vedenhankintaa varten tärkeä 1- tai 1E -luokan pohjavesialue.</i> <i>pv-2 Muu vedenhankintaan soveltuva 2-luokan pohjavesialue.</i></p>
	<p>1.8. Pohjavesialueiden kaavamääräykset ovat muuten kunnossa, mutta öljysäiliöitä koskevaan määräykseen tulee lisätä, että säiliöt on sijoitettava suoja-altaaseen myös rakennuksen sisällä.</p>	<p>Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Täydennetään pv-1 ja pv-2 -määräyksiä esitetysti siten, että säiliöt on sijoitettava suoja-altaaseen sekä ulkona että rakennuksen sisällä.</p>
	<p>1.9. Pohjavedenottamoiden lähialueet (300 m säteellä vedenottamon yläpuolella pohjaveden virtaussuunnassa) tulisi mahdollisuuksien mukaan rauhoittaa rakentamiselta, eikä alueille tulisi kaavoittaa uutta asutusta tai muuta rakentamista. Koskee Hikiän vedenottamon ympäristön AT-1 aluetta.</p>	<p>Vedenottamon läheisyydessä, n 200 m päässä, on olemassa olevia asuinrakennuksia.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen: Supistetaan AT-1 -rajausta siten, että vedenottamo sijoittuu maakuntalaavan mukaiselle VL-alueelle. Lisätään kaavaan yleismääräys, jonka mukaan vedenottamon suoja-alueelle, 300 metriä vedenottamon yläpuolella pohjaveden virtaussuunnassa, ei saa kaavoittaa uutta rakentamista. Päivitetään kaavaselostus vastaavasti.</p>
	<p>1.10. Kaavakartalle on rajattu vesilain mukaiset arvokkaat luontotyytit s-2- merkinnällä ja sitä koskevalla määräyksellä. Kaavakartalle tulisi merkitä s-2 merkinnällä myös kirkon luoteispuolella sijaitseva maastokartallakin näkyvä</p>	<p>AT-2-alueiden esitystapaa muutetaan, ks. kohta 7.1.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>luonnontilainen lähde. Lähteen alueelle on kaavoitettu AT-2 -aluetta. Lähteen luonnontilaisuutta ei saa vaarantaa ja sen ympärillä tulee säilyttää 15-30 metriä leveä suojavyöhyke.</p> <p>1.11. Liikenteellisten vaikutusten arviointi on riittävää ottaen huomioon alueelle osoitetun asumisen määrä. Kaavaselvityksessä viitataan Tiehallinnon aikaiseen vuoden 2008 teoreettiseen melualuekarttaan, joka on tiedoiltaan jo vanhentunut, joten kantatien melualueen merkintä tulee perustua uudempaan tietoon.</p>	<p>Lisätään kaavakartalle s-2-merkinnällä lähde kirkon luoteispuolella ja 15-30 metriä leveä suojavyöhyke. Päivitetään kaavaselvitys vastaavasti.</p> <p>Kaavassa on meluntorjuntaa koskeva yleismääräys, jonka mukaan virkistysalueella sekä liikenneväylän tai muun melulähteen tuntumaan sijoitettavan asuinrakennuksen, hoito- tai oppilaitoksen piha-alueella ja sisällä melutaso ei saa ylittää valtioneuvoston voimassa olevan päätöksen mukaisia ohjearvoja. Laadittaessa asemakaavaa liikenneväylän tai muun melulähteen tuntumaan on tarkistettava melutaso ja osoitettava meluntorjuntatoimenpiteet. Rakennettaessa melualueelle on luvissa edellytettävä sellaisten meluntorjuntatoimenpiteiden toteuttamista, että ohjearvot eivät ylity. Alueelle on laadittu Hikiän taajaman meluselvitys (Sito, 2017).</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Täsmennetään melualueen merkintää kaavakartalla meluselvityksen 2017 mukaisesti ja päivitetään kaavaselvityksen tieto meluselvityksestä. Liitetään meluselvityksen ennustetilanteen 2040 päiväjän melukartta kaavaselvityksen liitteeksi.</p>
2. Hämeen liitto / Maakuntahallitus	2.1. Hikiän ja Kirkonkylän osayleiskaavan päivitetty luonnos huomioi varsin hyvin voimassa olevan maakuntakaavan 2040 osoittaman maankäytön rakenteen, tarkentaen aluevarauksia ja merkintöjä kaavahierarkian mukaisesti. Uudet rakentamiseen tarkoitetut alueet, niiden sijainti ja mitoitus sekä toiminnallinen kuvaus on määritetty siten, että ne	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>tukevat hyvin alueen kestävä ja alueen ominaispiirteet huomioon ottavaa täydennysrakentamista.</p> <p>Voimassa olevassa maakuntakaava 2040:ssä osayleiskaava-alueelle on osoitettu useita maankäyttömerkintöjä. Hikiän ja Kirkonkylän päivitetyssä osayleiskaavaluonnoksessa on otettu asianmukaisesti huomioon voimassa oleva Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040.</p>	
	<p>2.2. Jatkotyössä tulisi kuitenkin vielä kiinnittää huomiota seuraaviin kohtiin:</p> <p>Kyläalueiden määräyksiä tai rajauksia tulisi täsmentää siten, että palvelujen sijoittuminen alueelle tukee alueen paikalliskeskuksen tiivistymistä ja täydentämistä kestävin periaattein. Osayleiskaavan AT-1-merkintä on osoitettu liian laajaksi tai määräystä tulisi täsmentää mm. palvelujen sijoittumisen osalta. Maakuntakaavassa on osoitettu Hikiän keskukseen Paikallinen palvelukeskus, kohdemerkintä (ca). Kohdemerkinnällä osoitetaan palveluvarustukseltaan paikalliskeskustasoisten alakeskusten likimääräinen sijainti. Kohdealueella voi sijaita keskustahakuisia palvelu-, hallinto- ja muita toimintoja, kauppaa, asumista ja työpaikkoja, liikennealueita sekä puistoja.</p>	<p>AT-1 rajausta vastaa yleispiirteisesti maakuntakaavan mukaista taa-jamatoimintojen aluetta.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Täsmennetään AT-1 -alueen määräystä siten, että palvelut tulee keskittää Hikiäntien varteen. Päivitetään kaavaselostus vastaavasti.</p>
	<p>2.3. AT-1-alueen eteläisin osa sijoittuu maakuntakaavan virkistysaluevarauksen päälle. Rajausta tulisi täsmentää siten, että maakuntakaavassa osoitettu virkistysalue huomioidaan osayleiskaavassa. Virkistys-, retkeily- tai ulkoilu- aluemerkinällä osoitetaan maakuntakaavassa maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä vapaa-ajan, retkeilyn ja luontomatkailun sekä viherväylien kannalta tärkeitä alueita. Merkinnällä osoitetaan myös seudullisesti</p>	<p>Kyseiset virkistysalueet on huomioitu voimassa olevissa asemakaavoissa.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Lisätään kaavakartalle maakuntakaavan mukaiset virkistysalueet, jotka on asemakaavoissakin kaavoitettu virkistykseen. Päivitetään kaavaselostus vastaavasti.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>merkittävät taajamiin liittyvät virkistysalueet ja/tai taajamien ekologisen verkoston kannalta erityisen tärkeät alueet.</p>	
	<p>2.4. AT-2-merkinnän määrystä tulisi täsmentää siten, että alue on selkeästi varattu vain haja-asutukseen. Maakuntakaavan valkoinen alue ohjaa kuntakaavoitusta ja muuta maankäyttöä osoittamalla, ettei alueelle kohdistu maakunnallisia tai seudullisia tarpeita eikä niille siten lähtökohtaisesti tule myöskään kuntakaavoissa osoittaa maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävää alueiden käyttöä. Maakuntakaavaratkaisusta voidaan todeta, että ensisijaisesti Hikiän ja Kirkonkylän alueella tulee kehittää kunnan keskustaa ja sitä ympäröivää taajamaa.</p>	<p>Selostuksen kohdassa 3.4. Osayleiskaavan tavoitteet, mainitaan, että Hausjärven kunnan asettama väestötavoite osayleiskaava-alueella on 0,5 % eli noin 140 asukasta kaavan tavoitevuoteen mennessä. Näistä arviolta 80 % sijoittuu kyläalueelle. Edelleen voidaan arvioida, että suurin osa näistä sijoittuu asemakaavoitettavalle, tiiviille AT-1 -kyläalueelle, arviolta 80-90 asukasta. Tavoite tukee maakuntakaavan tavoitteiden mukaisesti Hikiän palveluiden kehittymistä ja hyvästä saavutettavuudesta, yhdyskuntarakenteen tiivistymistä aseman läheisyydessä, taajaman kehittymistä Riihimäen suuntaan sekä ympäröivien kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Arvion mukaan AT-2-kyläalueille sijoittuisi 30-40 asukasta. Ks. myös kohta 1.1.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen:</p> <p>Lisätään kaavaselostukseen maininta, että kaksoisraiteeseen sekä bussilinjojen lisäämiselle on jätettävä tilavarausta tarkemmissa suunnitteluvaiheissa.</p>
	<p>2.5. Osayleiskaavassa tulisi osoittaa maakuntakaavan mukainen ulkoilureitti. Ulkoilureittimerkinnällä osoitetaan ohjeellisen ulkoilureitin linja, joka osoittaa reitin yhteystarpeen. Reitin tarkka sijainti määräytyy toteuttamisen yhteydessä.</p>	<p>Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen:</p> <p>Lisätään kaavakartalle maakuntakaavan mukaiset ulkoilureitit. Päivitetään kaavaselostus vastaavasti.</p>
	<p>2.6. Osayleiskaavassa tulee varautua työpaikka-alueen reservialueeseen kantatie 54 varrella. Maakuntakaavassa osoitettulla työpaikka-alueen reservialue -merkinnällä osoitetaan monipuoliset uudet tai työpaikka-alueiksi muuttuvat</p>	<p>Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen:</p> <p>Lisätään yhdyskuntarakenteen mahdollinen laajenemisalue -merkinnällä työpaikka-alueen reservialue kantatien varrella. Alueen</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	alueet, joissa voi olla toimisto- ja palvelutyöpaikkoja sekä ympäristöhäiriöitä aiheuttamatonta teollisuutta ja varastointia.	toteuttaminen tutkitaan asemakaavalla. Päivitetään kaavaselostus vastaavasti.
	2.7. Osayleiskaavasta puuttuu kantatie 54 suuntainen kevyen liikenteen yhteystarve välillä Kappalaisentie–Oitintie, joka on maakuntakaavassa tunnistettu yhteystarpeena osana pääreittiverkostoa.	Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Lisätään kevyen liikenteen yhteystarve Laskolantien varrelle. Päivitetään kaavaselostus vastaavasti.
	2.8. Osayleiskaavassa Hikiän taajamajuna-asema on osoitettu liikennepaikka -merkinnällä. Maakuntakaavan mukaisesti taajamajuna-asemien (la) alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon liikennepalvelujen kehittäminen, liityntäpysäköinnin tarpeet, saattoliikenteen ratkaisut sekä joukkoliikenteen vaihtomatkojen sujuvuus ja esteettömyys.	Asemalle on laadittu Hikiän junaseisakkeen liikenteellinen tarkastelu Destia 24.6.2020. Tarkastelussa arvioitiin Hikiän seisakkeen pysäköintialueiden riittävyys nykytilanteessa, matkustajakysyntä sekä käyttäjien tarpeet. Liikenteellisen tarkastelun tavoitteena oli selvittää vaihtoehtoja Hikiän seisakkeen parantamiseksi. Tarkastelussa tarkasteltiin, miten seisakkeen liikkumista ja turvallisuutta voitaisiin parantaa esimerkiksi rakenteellisin keinoin. Selvitys on osa kaava-aineistoa. Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen: Lisätään selostukseen kohtaan osayleiskaavan toteutus maininta jatkosuunnittelutarpeista.
	2.9. Hikiän ja Kirkonkylän osayleiskaavan luonnos on pääosiltaan maakuntakaavan mukainen ja edistää sen toteutumista. Hämeen liitto puoltaa kaavaehdotuksen laatimista lausunnolla olevan luonnoksen pohjalta yllä mainittu huomioon ottaen.	Merkitään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	3.1. Rakennettu kulttuuriympäristö	Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen:

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
3. Hämeenlinnan kaupunginmuseo	<p>Museo huomauttaa, että sr-1 määräyksen lause maakunnallisesti arvokas rakennus muutetaan muotoon suojeltava rakennus tai rakennettu ympäristö. Suojeltavia rakennuksia ei tarvitse erottaa maakunnallisesti ja paikallisesti merkittäviin kohteisiin. Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä Kanta-Hämeen alueelliselle vastuumuseolle tulee varata tilaisuus lausunnon antamiseen.</p>	<p>Muutetaan määräys muotoon ja päivitetään kaavaselostus vastaavasti:</p> <p><i>sr-1 Suojeltava rakennus tai rakennettu ympäristö. Rakennuksissa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden ja käyttö- tarkoitusten muutosten on oltava sellaisia, että rakennus- tai kulttuurihistoriallisesti tai maisemakuvan kannalta arvokas luonne säilyy. Maankäyttö- ja rakennuslain 41§:n 2 momentin perusteella määrätään, että arvokasta rakennuskantaa ei saa purkaa. Ennen rakennusta tai sen ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä Kanta-Hämeen alueelliselle vastuumuseolle tulee varata tilaisuus lausunnon antamiseen.</i></p> <p>Muutetaan sr-2- määräys muotoon:</p> <p><i>sr-2 Kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokas rakennus tai rakennusryhmä. Rakennuksissa suoritettavat korjaus- ja muutostoimenpiteet sekä pihapiirin uudisrakentaminen tai muut lähiympäristöön kohdistuvat toimenpiteet tulee toteuttaa siten, että kohteen kulttuurihistoriallisesti ja/tai maisemallisesti arvokas luonne säilyy.</i></p>
	3.2. Kirkollisrakennuksen srk kaavamerkinnässä mainittu 14. luku 5§ viittaa siihen, että Museovirasto voi antaa ohjeita suojeltua rakennusta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta. Hausjärven kirkko on suojeltu Kirkkolaila (1993/1054, lakimuutos 2013/895).	<p>Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen:</p> <p>Muutetaan määräys muotoon ja päivitetään kaavaselostus vastaavasti:</p> <p><i>srk Kirkkolain nojalla suojeltu kirkollinen rakennus. Korjaus- ja muutostöistä on pyydettävä Museoviraston lausunto.</i></p>
	3.3. Kaava-alueelle laaditaan rakennetun kulttuuriympäristön selvitys kesällä 2021. Suojelumääräysten riittävyyteen ei voida ottaa kantaa, ennen kuin selvitys on käytettävissä.	<p>Selvitys on toimitettu museolle. Kulttuuriympäristön arvoista sekä suojelumääräyksistä on järjestetty työneuvottelu ELY-keskuksen sekä museon kanssa 10.10.2022. Neuvottelussa ja sen</p>

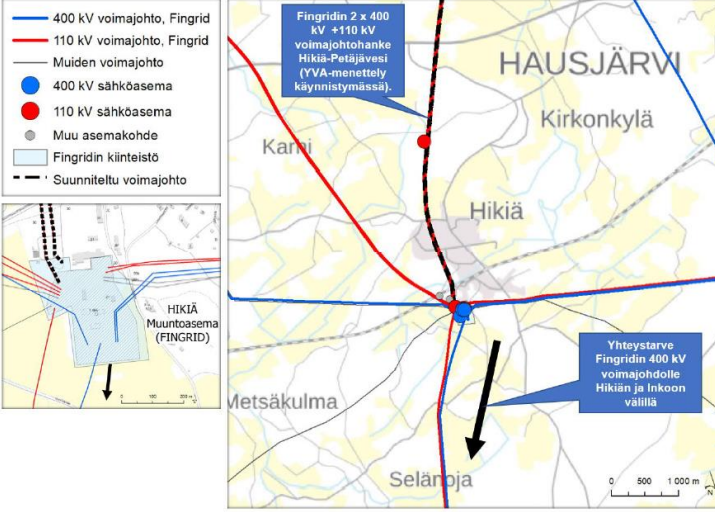
Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>3.4. Arkeologinen kulttuuriperintö</p> <p>Kahdesta erillisestä tonttimaasta koostuva muu kulttuuriperintökohde historiallinen kylänpaikka Hausjärvi (mjtunnus 1000039585, kohdetiedot: https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000039585) on merkitty kaavaluonnokseen osittain virheellisesti. Oikea merkintä on S molempien tonttimaiden osalta, nyt läntisempi alueista on kaavakartassa merkinnällä sm-2. Muilta osin kaavamerkinnot vastaavat muinaisjäännösrekisterin (14.5.2021) tietoja, eikä museolla ole muuta huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön suojelun näkökulmasta.</p>	<p>jälkeen sovitun mukaisesti kohteiden merkintöjä on tarkennettu kulttuuriympäristöselvityksen suosituksia mukaillen.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen:</p> <p>Korjataan kaavakartalle jäänyt virheellinen sm-2 merkintä s-merkinnäksi.</p>
<p>4. Väylävirasto</p>	<p>4.1. Väylävirasto edellyttää, että kaavoitettaessa alueita radan läheisyydessä on otettava huomioon mahdolliset junaliikenteen aiheuttamat melu-, runkomelu- ja värinähaitat. Melun- ja värinäntorjunnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota haittojen ennaltaehkäisyyn toimintojen sijoituskäytösistä päätettäessä. Radan läheisten alueiden jatko-suunnittelun yhteydessä tulee laatia tarkemmat selvitykset melun ja värinän leviämisestä ja osoittaa niiden pohjalta tarvittavat kaavamääräykset haittojen torjumiseksi.</p>	<p>Radan läheiset AT-1 -kyläalueet on asemakaavoitettava. Merkitään tiedoksi asemakaavoitusta varten.</p> <p>Alueelle on laadittu melu- ja värinäselvitykset: Hikiän taajaman meluselvitys (Sito, 2017) ja Hikiän taajaman värinäselvitys (Sito, 2017).</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Täydennetään selostukseen tieto melu- ja värinäselvityksistä selostuksen selvitykset-kohtaan ja liitetään melukartat selostuksen liitteeksi. Lisätään maininta melu- ja värinäselvitysten laatimistarpeesta jatkosuunnittelun yhteydessä kaavaselostuksen Toteutus-kohtaan.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>4.2. Väylävirasto muistuttaa, että melun- ja tärinätorjuntavastuun periaatteena on vastuun kuuluminen sille taholle, jonka suunnittelemista toimenpiteistä melun- ja tärinätorjuntatarve syntyy. Näin ollen Väylävirasto ei osallistu uuden maankäytön johdosta aiheutuviin mahdollisiin melun- ja tärinätorjunnan kustannuksiin.</p> <p>4.3. Väylävirastolla ei ole muuta huomautettavaa kaavahankkeesta. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.</p>	<p>Lisätään kaavakartan me-määräykseen: Tärinäriskialueella on maankäytön jatkosuunnittelun yhteydessä tai ennen uudisrakentamista selvittävät raideliikenteen aiheuttama tärinä, joka tulee huomioida rakennussuunnittelun yhteydessä.</p> <p>Merkittään tiedoksi.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p> <p>Merkittään tiedoksi.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>
<p>5. Fingrid Oyj</p>	<p>5.1. Osayleiskaavan alueella on useita Fingridin kantaverkon voimajohtoja ja sekä Hikiän sähköasema (Kuva 1). Aluetta koskevat myös Fingridin tulevat voimajohtohankkeet.</p> <p>Fingrid on käynnistämässä YVA-menettelyä Hikiän ja Jämsän välisestä voimajohtoyhteydestä. Kyseessä on 2 x 400 + 110 kV voimajohtohanke, joka sijoittuisi nykyisten 2 x 110 kV voimajohtojen reitille Hikiältä pohjoiseen. Voimajohtoyhteydet uusitaan siten, että uusittavat 110 kV voimajohtot sijoittuvat uusien 400 kV voimajohtojen väliorteen. Alustavan suunnittelun pohjalta Hikiän aseman ja Karhintien välillä uudet voimajohtorakenteet voidaan sijoittaa nykyiselle johtoalueelle siten, että voimajohtoalue ei leviä. Karhintieltä pohjoiseen uutta voimajohtoaluetta tarvitaan alustavasti toiselle puolelle johtoa noin 10 metriä ja toiselle puolelle muutamia metrejä (ks. liitteessä alustavat</p>	<p>Yleiskaava merkintöineen on yleispiirteinen ja voimajohtoa kuvaava merkintä on ohjeellinen. Merkintä mahdollistaa siten erilaiset ratkaisut, eikä määrittele esimerkiksi johtoalueen leveyttä tai tarkkaa sijaintia. Täydennetään jännitetaso esitetysti.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Muutetaan merkintä muotoon: <i>Merkittävästi kehitettävä ohjeellinen voimajohtolinja 2 x 110 kV + 400 kV.</i></p> <p>Päivitetään kaavaselostus vastaavasti.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>suunnitelmat). Hikiän aseman järjestelyjen ja voimajohtoreitin ratkaisut tarkentuvat alkavassa YVA-menettelyssä, jonka ennakkoneuvottelu on tarkoitus järjestää syksyllä 2021. Alustavan aikataulun mukaan voimajohtohankkeen rakentamisen edellyttämät maastotutkimukset ja yleissuunnittelu tehdään vuosina 2024–2025. Hankkeen rakentamisen arvioidaan tapahtuvan vuosina 2026–2028.</p> <p>Osayleiskaavaluonnoksessa voimajohtoyhteydelle on osoitettu merkintä ”merkittävästi kehitettävä ohjeellinen voimajohtolinja 400 kV”, mikä palvelee tarkoitusta hyvin. Jännitetason voisi täydentää siten, että merkintä viittaa täsmällisemmin tulevaan voimajohtohankkeeseen, myös 110 kV voimajohtojen kehittämiseen (”Merkittävästi kehitettävä ohjeellinen voimajohtolinja 2 x 110 kV + 400 kV”). Tulevassa YVA-menettelyssä tutkitaan merkittävää 2 x 110 kV + 400 kV -ratkaisua, joten on mahdollista, että joku muu kaavamerkintä voisi kuvata paremmin hanketta ottaen huomioon yleiskaavan tarkkuustason (esim. kaksi katkovivaa). Kaavanlaatija voi harkita asiaa.</p>	

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	 <p>5.2. Fingrid on tunnistanut tarpeen myös uudelle 400 kV voimajohtolle Inkoon ja Hikiän välillä verkkovisiossaan (https://www.fingrid.fi/kantaverkko/kehittaminen/verkkovisio/). Tavoitteiden mukaan kyseisen voimajohtoyhteyden toteutus tulee ajankohtaiseksi vuoden 2030 jälkeen. Voimajohtoyhteyden Inkoon-Hikiä reittiä ei ole suunniteltu vielä sillä tarkkuudella, että sen voisi esittää sijaintitarkasti. Kyseessä on kuitenkin selkeä tulevaisuuden tarve, joka on vietävä myös maankäytön tavoitteisiin ja suunnitelmiin eri kaavatasoille. Hikiän ja Kirkonkylän osayleiskaavassa Inkoon-Hikiä voimajohtoyhteys olisi hyvä ottaa huomioon esimerkiksi yhteystarvetta kuvaavalla merkinnällä Hikiän sähköasemalta etelään päin (nuoli, nuoliviiva tai vastaava).</p>	<p>Voimalinjojen tulevaisuuden kehittäminen on mahdollista myös yleiskaavassa olevalla voimalinjamerkinnällä. Mahdollisia tulevaisuuden hankkeita ei osoiteta tähän yleiskaavaan.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>5.3. Kaavaselostuksessa sivulla 41 on käsitelty sähköasemaa ja voimajohtoja. Tekstissä olisi hyvä viitata ehkä yleisesti vain voimajohtoalueeseen, sillä osayleiskaavan alueella on monia ratkaisuja, jotka kehittyvät johtohankkeiden myötä. Johtoalue on siis se alue, johon Fingrid on lunastanut käyttöoikeuden (käyttöoikeuden supistus). Voimajohtoalueen leveys vaihtelee johdoittain, voimajohdon iästä, rakenteesta ja jännitetasosta riippuen, kuten myös rakentamista rajoittavan rakennusrajoitusalueen leveys. Rakennusrajoitusalue on lunastusluvassa määritettyjen rakennusrajojen välinen alue, johon ei saa rakentaa rakennuksia. Myös erilaisten rakenteiden sijoittaminen rakennusrajoitusalueelle edellyttää voimajohdon omistajan lupaa. Fingrid käyttää nykyisin termiä rakennusrajoitusalue rakennuskiellon sijasta.</p>	<p>Kaavaselostuksen kohdassa 3.4.2. kuvataan maakuntakaavan osayleiskaavoitukselle asettamia tavoitteita ja kyseinen teksti on ote maakuntakaavan selostuksesta s. 110.</p> <p>Osayleiskaavan osalta kuvaukset sähköasemasta ja voimajohtoista ovat kohdissa 5, 2.1.5, 5.3.3, sekä 6.2.10.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Päivitetään kuvaus lausunnon mukaiseksi selostuksen kohdissa 3.4.2, 2.1.5, 5, 5.3.3, sekä 6.2.10.</p>
	<p>5.4. Hikiän sähköasema on koko Suomen sähköjärjestelmän kannalta keskeinen solmupiste, jonka tarpeet on hyvä ottaa huomioon alueen kaavoituksessa ennakoiden. Kaavoituksessa tulee turvata edellytykset sähköaseman käyttöön ja kehittämiseen. Sähköaseman kiinteistö olisi selkeintä osoittaa kokonaan energiahuollon alueena (EN).</p>	<p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Muutetaan sähköasema EN-alueeksi.</p>
	<p>5.5. Osayleiskaavan luonnoksessa Hikiän sähköaseman ympärille on esitetty mahdollisesti kehittyvää maankäyttöä (T, AT-1). Lähialueen asemakaavoitus tai muu tarkempi suunnittelu tulee tehdä yhteistyössä Fingridin kanssa, jottei liian lähelle asemaa kaavoiteta toimintoja, jotka häiriintyisivät tai häiritsisivät sähköaseman toimintaedellytyksiä. On myös huomattava, että voimajohtohankkeissa voi ilmetä tarvetta erilaisille johtojärjestelyille tarkemman teknisen suunnittelun pohjalta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Sähköaseman läheiset alueet on tarkoitettu asemakaavoittaa.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Lisätään tiedoksi kaavaselostuksen Toteutus-kohtaan asemakaavoitusta ja toteutusta varten, että sähköaseman sekä voimajohtojen läheisyyteen rakentamista ja muita toimenpiteitä</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>Sähköaseman läheisyydessä on otettava huomioon myös mahdolliset vaarajännitekysymykset. Fingrid määrittelee etäisyys- ja suojausvaatimukset tapauskohtaisesti vaarajännitearvioiden perusteella, joten asiaa on hyvä arvioida sähköaseman lähialueen asemakaavoituksen yhteydessä, alueen tarkemman maankäytön tarkennettua.</p> <p>Osayleiskaava on yleispiirteinen, joten keskeiset yksityiskohtaiset ratkaisut ja maankäytön yhteensovitus Fingridin toimintojen kanssa jatkuu luontevasti asemakaavoituksessa.</p>	<p>suunniteltaessa on oltava yhteydessä Fingridiin sekä pyydettävä risteämälausunto.</p>
	<p>5.6. Muistutamme yleisesti seuraavista asioista, jotka on otettava huomioon maankäytön suunnittelussa:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kaavoituksen täytyy mahdollistaa valtakunnallisesti merkittävien voimansiirtoyhteyksien ylläpito ja kehittäminen.• Voimajohtoalueella tai sen läheisyydessä tapahtuva toiminta ei saa olla ristiriidassa ympäristön sähköturvallisuuden kanssa eikä se saa aiheuttaa vaaraa voimajohdon käytölle ja kunnossa pysymiselle. Lunastetulle voimajohtoalueelle ei voida sijoittaa rakennuksia tai rakennelmia ilman erityistä lupaa. Em. rakenteet tai laitteet eivät pääsääntöisesti saa olla yli kaksi metriä korkeita. Rakennusrajoitusalue koskee maanpäällisiä ja maanalaisia rakennuksia.• Voimajohdon suhdetta maankäyttöön asioita käsitellään Fingridin julkaisemassa oppaassa Ohje voimajohtojen huomioon ottamiseen yleis- ja asemakaavoituksessa	<p>Merkitään tiedoksi. Ohjeet huomioidaan jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa. Ks. kohta 5.5.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>sekä maankäytön suunnittelussa, joka on ladattavissa Fingridin Internet-sivuilta</p> <p>https://www.fingrid.fi/kantaverkko/maankaytto-ja-ym-paristo/voimajohtoalueidenhyodyntaminen/ohjeita-kaa-voittajalle/</p> <p>5.7. Sähköaseman ja voimajohtojen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen ris-teämäläusunto. Risteämäläusunto kannattaa pyytää hyvissä ajoin rakentamisen toteutuskelpoisuuden varmistamiseksi. Risteämäläusunto tulee pyytää, vaikka suunnitelma olisi osoitettu kaavassa. Lausuntopyynnön voi lähettää osoitteeseen Fingrid Oyj, Risteämäläusunnot, PL 530, 00101 Helsinki tai sähköpostilla risteamalausunnot@fingrid.fi.</p> <p>Tätä kaavoitusasiaa Fingrid Oyj:ssä hoitaa Mika Penttilä puh. 030 395 5230.</p> <p>Fingrid Oyj:n voimajohdot ovat maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 22 § tarkoittamia voimajohtoja. Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajalta. Yleis- ja asemakaavat, joissa on Fingrid Oyj:n voimajohtoja tai muita toimintoja, pyydämme lähettämään lausunnolle mieluiten sähköisenä osoitteeseen kirjaamo@fingrid.fi tai kirjallisena osoitteella Fingrid Oyj, Maankäyttö ja ympäristö, PL 530, 00101 HELSINKI.</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Ohjeet huomioidaan jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa. Ks. kohta 5.5.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>
6. Suomen Metsäkeskus	6.1. Kaavaa valmisteltaessa on hyvä huomioida, että Metsälä-ä (1093/1996) sovelletaan yleiskaavan maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitettuihin alueilla. Muilla	Kaavan osallisia ovat ne henkilöt ja yhteisöt, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>alueilla metsälaki ei ole voimassa. Metsälaki velvoittaa noudattamaan luonnonsuojelulain (1096/1996), vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja muinaismuistolain (295/1963) säädöksiä. Kun metsälaki ei ole voimassa, aiheuttaa se seurannaisvaikutuksia muiden metsänkättöä ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten Kestävän metsätalouden määräaikaiseen rahoituslakiin (34/2015) (Kemera) ja Lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (Metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta.</p> <p>Suomen metsäkeskusta ei ole osallistettu osayleiskaava-prosessissa vaikka viranomaistehtävämme metsälain ja hyönteistuholain valvonnan osalta niin edellyttäisi ja tältä osin osayleiskaavan OAS on näkemyksemme mukaisesti puutteellinen.</p>	<p>tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Kaavoituksen vireilletulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista, suunnitellusta aikataulusta sekä osallistumis- ja arviointimenettelyistä. Ilmoittaminen on järjestettävä kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla.</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa on päivitetty kaavoituksen edetessä ja etenemisestä on tiedotettu osallisia siten, että osalliset voivat lausua mielipiteensä kaavaa valmisteltaessa kaava valmisteluaineiston nähtävillä ollessa (MRL 30 §).</p> <p>Ensimmäinen luonnos oli nähtävillä vuonna 2011. Nähtävillä olon jälkeen kaavoitus oli pitkään seisahduksissa. Vuonna 2021 kaavan tavoitteet päivitettiin, ja muuttunut kaavaluonnos asetettiin uudelleen nähtäville. Tällöin Suomen Metsäkeskukselta pyydettiin lausunto.</p> <p>Metsäkeskus on osallistunut kaavaprosessiin ja jättänyt lausunnon vuonna 2021 nähtävillä olleesta kaavaluonnoksesta.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen: Metsäkeskukselta pyydetään lausunto myös kaavaehdotuksesta.</p>
	<p>6.2. Laajahkon osayleiskaavan suunnittelussa on syytä huomioida, että metsäalueita ei pirstota muulla maankäytöllä ilman erityisiä perusteita ja metsätalousalueet pyritään säilyttämään yhtenäisinä. Tällöin metsätalouden harjoittamiseen ilman lisäbyrokratiaa ja/tai päällekkäistä säätämistä maanomistajan niin tahtoessa mahdollistuu. Maa- ja metsätalousvaltaisten alueiden Hikiän ja Kirkonkylä osayleiskaavan aluevarausmerkinnät ovat pääosin metsätalouden</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Osayleiskaavassa osoitetut kyläalueet on sijoitettu olemassa olevien kyläalueiden yhteyteen ja siten on vältetty yhtenäisten metsäalueiden pirstomista. MYg-alueilla ei ole metsänhoidollisia rajoituksia.</p> <p>AT-2-kyläalueiden merkintätapaa muutetaan, ks. kohta 7.1.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	toimintamahdollisuuksia säilyttäviä ja mahdollistavia mitä pidämme hyvänä (MYg-alueet).	Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.
	6.3. Liito-oravan elinpiirejä, aiemmin asuttuja alueita ja etenkin potentiaalisia alueita ei merkata maa- ja metsätaloustalvaisille alueille. Näin noudatetaan ympäristöministeriön kirjettä liito-oravan huomioimisesta kaavoituksessa. Lisäksi metsälakikohteiksi rajataan vain alueita, jotka ovat yhteneviä Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmän rajausten kanssa.	Luontoselvitykset on päivitetty vuosina 2020 ja 2021. Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen: Selvitysten sekä 2.11.2022 ELY:n kanssa käydyin viranomaisneuvottelun perustella kaavaan osoitetaan yksi liito-oravan ydinalue. Kaavakartalle osoitetaan luo-3 -merkinnällä alue sijoittuen AT-1- ja MT -alueille. Alueella on liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka, ja jonka hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Lisäksi kaavan toteutuksessa on otettava huomioon kantatien ja AT-2 -alueen väliin sijoittuva liito-oravan tyhjä elinpiiri. 2.11.2022 ELY:n kanssa käydyin viranomaisneuvottelun perustella kaavan metsälakikohteita koskeva määräys muutetaan muotoon: <i>luo-1</i> <i>Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.</i> <i>Mahdollinen metsälain mukainen luontotyyppi tai elinympäristö.</i>
	6.4. Ympäristöministeriö toteaa kirjeessään liito-oravan huomioimisesta kaavoituksesta, että ”Laajemmille yleiskaavojen M-alueille osoitettaviin pienialaisiin yksittäisiin lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin on syytä suhtautua pidättyvästi. Yleiskaavojen rooli näillä alueilla on useimmiten hajarakentamisen periaatteita ohjaava”. Lisätietoa: https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Ymparistoministeriolta_kirje_liitooravan(42081)	Luontoselvityksen mukaan alueella on paljon liito-oravalle sopivia metsäalueita sekä useita pieniä tyhjiä elinpiirejä. Näitä ei ole osoitettu kaavakartalle luonnosvaiheessa, eikä niitä osoiteta ehdotusvaiheessa, sillä metsänhoitoalueille kohdistuvissa laajemmissa toimenpiteissä luontoarvot tulee lähtökohtaisesti ottaa huomioon. Aluerajaukset on esitetty vuonna 2021 päivitettyssä luonto- ja liito-oravaselvityksestä. Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>6.5. Ympäristöministeriön Metsämaa kaavoituksessa raportissa (Ympäristöministeriön raportteja 22 2016) mainitaan, että jos luo-merkinnällä osoitetaan metsälain 10 § mukaisia kohteita, kohteiden rajaukset eivät saisi olla ristiriidassa Metsäkeskuksen metsätietojärjestelmän rajausten kanssa”.</p> <p>Lisätietoa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75152/YMra_22_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y</p> <p>Metsäkeskuksen mielestä s-2, luo-1 ja luo-2 merkinnät tulisi tarkistaa Ympäristöministeriön raportin mukaisiksi. Suomen metsäkeskus suosittaa että Metsälain 10 §:n mukaisen kohteiden rajaukset tarkastettaisiin avoimesta metsävaratiedosta oheisesta osoitteesta;</p> <p>https://metsakeskus.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=a29ae4c4eb7240f0895d4ff93f04df1c</p>	<p>Luontoselvitykset on päivitetty vuosina 2020 ja 2021.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>2.11.2022 ELY:n kanssa käydyin viranomaisneuvottelun perustella kaavan metsälakikohteita koskeva määräys muutetaan muotoon:</p> <p><i>luo-1</i> <i>Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.</i> <i>Mahdollinen metsälain mukainen luontotyyppi tai elinympäristö.</i></p>
	<p>6.6. Kuten yllä on todettu, metsälaki on voimassa ainoastaan yleiskaavan maa- ja metsätalousalueilla ja virkistysalueilla. Näin ET-alueella ei voi olla luo-merkintä, joka viittaa metsälain 10§:ään.</p>	<p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>2.11.2022 ELY:n kanssa käydyin viranomaisneuvottelun perustella kaavan metsälakikohteita koskeva määräys muutetaan muotoon:</p> <p><i>luo-1</i> <i>Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.</i> <i>Mahdollinen metsälain mukainen luontotyyppi tai elinympäristö.</i></p>
	<p>6.7. Hikiän ja Kirkonkylän osayleiskaava rajoittaa metsien käyttöä alueilla, jotka on merkitty s-2, luo- 1 ja luo-2 merkintöinä. Alueilla sovelletaan Metsälakia (1093/1996) ja</p>	<p>Vuonna 2021 nähtävillä olleesta luonnoksesta saaduissa lausunnoissa ELY-keskus sekä Virtavesien hoitoyhdistys edellyttivät selvitystä vesilain mukaisista kohteista sekä niiden huomioimista</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>metsälaki velvoittaa noudattamaan luonnonsuojelulain (1096/1996), vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja muinaismuistolain (295/1963) säädöksiä. Näin ollen alueiden luontoarvot turvataan. Lisäksi metsätalousvaltaisilla alueilla noudatetaan tavallisesti metsäsertifiointin kriteereitä, jotka velvoittavat huomioimaan luonto- ja virkistysarvoja lainsäädäntöä laajemmin.</p> <p>Näillä alueilla maanomistajille olisi mahdollisuus myös hakea korvausta kohteiden vapaaehtoiseen ja määräaikaiseen suojeluun kestävän metsätalouden vuotuista ympäristötukivaroista.</p> <p>Ne aluerajaukset, joissa on luonnonsuojelulain mukainen suojelupäätös ja aluerajaus tulisi olla SL-merkittyjä alueita.</p> <p>Kaavamerkintöinä kirjattujen s-2 merkintöjen osalta kohdejoukkoon on sisällytetty Metsälain 10 §:n mukaisia elinympäristökohteita, jotka eivät näkemyksemme mukaisesti täytä voimassa olevan vesilain vaatimuksia (purot, norot ja lähteet). Osa kohteista on metsälainsäädännön 10 §:n mukaisia arvokkaita elinympäristöjä. Kohteiden joukossa on myös muita arvokkaita elinympäristökohteita, joissa monimuotoisuuden suojelu toteutuu vapaaehtoisuuteen ja voimassa olevaan metsäsertifiointikriteeristöön pohjautuen.</p>	<p>osayleiskaavassa. Hausjärven Hikiän vesiluontotyypeistä laadittiin selvitys vuonna 2020 (Faunatica). Selvityksen mukaiset kohteet on merkitty osayleiskaavaan. Näiden lisäksi ELY-keskus on ehdotusta koskevassa lausunnossaan edellyttänyt kaavaan merkittäväksi kirkonkylässä sijaitsevan lähteen. Ks. kohta 1.11.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>2.11.2022 ELY:n kanssa käydyn viranomaisneuvottelun perustella kaavan luonnonsuojelualueiden merkinnät osoitetaan alue-/viiva-merkinnällä, kuten muutkin luontokohteet.</p>
	<p>6.8. Luontoselvitysten liiteaineistot pohjautuvat osiltaan hyvin vanhoihin inventointitietoihin, joten ikääntyneiden aineistojen (yli 10 vuotta vanhojen) tietojen osalta tulisi aineistot olla näiltä osin oikeusvaikutuksettomia, mikäli ne</p>	<p>Luontoselvitykset on päivitetty vuosina 2020 ja 2021.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Selvitysten sekä 2.11.2022 ELY:n kanssa käydyn viranomaisneuvottelun perustella päivitetään kaavakartalle uusimmat kohteet.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	sisällytetään sellaisenaan Hikiän ja Kirkonkylän osayleiskaavaan.	Kaavakartalta poistetaan kaksi arvoiltaan selvästi heikentyneitä luontokohdetta ja lisätään alueen tärkeät lähteet. Laajempia LU-MOS-kohteita, jotka olivat osoitettu kaavaluonnokseen luo-2 -alueina, ei sisällytetä kaavaehdotukseen sillä niiden arvot säilyvät metsänhoitotoimenpiteiden myötä.
7. Metsänhoitoyhdistys Kanta-Häme ry	<p>7.1. Kaavan tavoitteiden ja toteutuksen välillä on selkeä ristiriita. Tavoitteissa todetaan kylien kehittymisen tukeminen kaavan tavoitteena. Kuitenkin AT-1 alueelle osoitetaan asemakaavan tarve ja AT-2 alueella rakentamisesta tutkitaan suunnittelutarveratkaisulla. Lisäksi rakentamisen yhteydessä vaaditaan maisematyölupa. Tämä ei ole linjassa kaavalle asetettujen tavoitteiden kanssa. AT-2-alueeksi on merkitty maa- ja metsätalousvaltaista aluetta, jolla AT-merkinnän myötä metsälaki ei ole enää voimassa. Jos metsälaki ei ole voimassa, alueella ei ole esim. metsän uudistamisvelvoitetta päätehakkuun jälkeen ja ettei alueella tehtäviin metsänhoitotoimenpiteeseen ole enää mahdollista saada yksityismetsätalouden harjoittamiseen tarkoitettua valtion Kemera-tukea.</p> <p>Mikäli kaavassa on välttämätöntä osoittaa väljän asutuksen kyläalueita, joita ei ole vielä toteutettu ja joiden toteutuminen on epävarmaa, on parempi käyttää merkintää M/At, jolloin metsälaki on alueella voimassa siihen asti, kunnes alueen todellinen käyttömuoto muuttuu. Tällöin tarkennus tulee lisätä kaavamerkinnän seliteosaan. Tämän kyseisen kaavan tavoitteet huomioon otettuna kaavakartalle on kuitenkin merkitty tarpeettoman laajat ATalueet, jotka ulottuvat myös yksityisten maanomistajien maille. Uusia asuinalueita onkin syytä keskittää jo nyt taajamissa sijaitsevien asuntoalueiden välittömään yhteyteen ja varoa</p>	<p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Muutetaan AT-2-merkintä osa-alueerajaukseksi ja kyläalueiden aluevaraus maa- ja metsätalousalueiksi (M, MT, MA). Tällöin myös AT-2 kyläalueille tulee laatia metsänhoitosuunnitelma, eikä kaava pirsto yhtenäisiä metsäalueita.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>AT 1-2 alueiden tarpeetonta laajentamista muussa maankäytössä oleville alueille (esim. yksityismetsiin). Siksi AT-varauksia, joille ei ole selvää perusteltua tarvetta tai alueille ei ole tarkoitus laatia viipymättä osayleiskaavan vahvistamisen jälkeen asemakaavaa, ei tule merkitä kaavaan lainkaan (ns. tarpeettomia varauksia). Ellei maanomistajalla itsellään ole erityistoivetta kaavoittaa omistamiaan alueita.</p> <p>Kaavoituksella ei siis tule pirstoa aktiivisessa metsätaloukskäytössä olevia alueita mahdollisilla asuntoalue- tai niiden yhteyteen tarvittavien viher- ja puistoaluerajauksilla. Toisaalta maa- ja metsäalueilla ei saa rajoittaa kyseisten elinkeinojen kannalta tarpeellisten rakennuksien rakentamista.</p>	
	<p>7.2. Kaikki merkinnät, jotka tehdään yksityismaille, on käytävä jo ennen kaavaehdotusvaihetta läpi jokaisen maanomistajan kanssa henkilökohtaisesti, jotta maanomistajilla on mahdollisuus ottaa kantaa maillensa suunniteltuihin kaavamerkintöihin ja niistä mahdollisesti seuraaviin maankäyttöä ja/tai metsätaloutta koskeviin rajoituksiin ja neuvotella mahdollisista korvauksista ja asiaan liittyvistä sopimuksista kunnan kanssa.</p>	<p>Maankäyttö- ja rakennuslaki ohjaa kaavan laadintaa. Maankäyttö- ja rakennuslain 62 § mukaan: ”Kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehtoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.”</p> <p>Maankäyttö- ja rakennusasetuksen § 30 mukaan: ”Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:ssä tarkoitettu tilaisuuden varaaminen osalliselle mielipiteensä esittämiseen kaavaa valmisteltaessa voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtäville ja varaamalla tilaisuus esittää mielipide määräajassa kirjallisesti tai suullisesti</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
		<p>taikka erityisessä kaavaa koskevassa tilaisuudessa taikka muulla sopivaksi katsottavalla tavalla.”</p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslaki ei edellytä, että jokaisen maanomistajan kanssa neuvotellaan henkilökohtaisesti.</p> <p>Hausjärven kunta on asettanut laavaluonnokset nähtäville 19.5.–21.6.2011 sekä toisen luonnoksen 14.4.-20.5.2021 ja kuuluttanut nähtävillä oloista. Maanomistajilla on tällöin ollut maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittama mahdollisuus mielipiteensä esittämiseen nähtävillä oloaikana. Kunnasta saa lisätietoja kaavamerkin- töjä koskien ja kuulutus nähtävilläolosta on sisältänyt yhteystie- dot lisätietojen saamiseksi.</p> <p>Kaavaprosessi on siten noudattanut maankäyttö- ja rakennusla- kia.</p> <p>Osayleiskaavaa tarkennetaan kaavaehdotusvaiheessa ja kaavaeh- dotus asetetaan nähtäville, jolloin osallisten on mahdollista antaa vielä palautetta.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.</p>
	<p>7.3. Tarvittavat taustaselvitykset on tehtävä ennen kaavaluon- nosta, koska kaavamerkin- nät perustellaan selvityksen tu- loksilla. Tässä on selkeä ristiriita, koska kaavaluonnokseen on merkitty mm. s-, luo- ja MYg- alueita, vaikka kaava- selostuksessa todetaan, että kaavaa varten laaditaan uusi liito-orava- ja luontoselvitys vuoden 2021 aikana. Lisäksi todetaan, että selvityksen perusteella kaavamerkin- nät ja määräykset tarkentuvat ja havainnot tullaan merkitse- mään kaavakartalle ennen kaavan viemistä ehdotuksena nähtäville.</p>	<p>Maankäyttö- ja rakennuslain 9 § mukaan <i>Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.</i> Maankäyttö- ja raken- nusasetuksen 1 § mukaan <i>Kaavan vaikutuksia selvitettäessä ote- taan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvi- tysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annet- tava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteut- tamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset mm. kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonva- roihin.</i></p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>Kaavaan voidaan merkitä luontoarvoja ja muihin selvityksiin perustuvia merkintöjä vasta, kun kohteita koskevat selvitykset ovat valmistuneet. Kyseiset merkinnät pitää olla kaavakartalla oikein merkittyinä ja kommentoitavana jo kaavaluonnosvaiheessa. Näin ollen tällä hetkellä perusteettomasti kartalle merkityt edellä mainitut kaavamerkin­nät tulee poistaa kokonaan.</p> <p>On ehdottoman tärkeää, että luontoselvitys käydään läpi niiden maanomistajien kanssa, joiden mailla mahdollisia luontokohteita on. Hyvä tapa on olla yhteydessä maanomistajaan jo selvitystä tehtäessä ja tarjota mahdollisuus maastokäyntiin osallistumiseen.</p>	<p>Luontoselvitykset on päivitetty vuosina 2020 (vesiluontotyytit) ja 2021 (luonto- ja liito-oravaselvitys). Selvitysten perustella kaavaan on merkitty vesilain mukaiset suojeltavat vesistöt sekä muut arvokkaat pienen vesistöt merkinnällä s-2.</p> <p>Maakuntakaava ohjaa yleiskaavan laadintaa. MYg-alueiden varaukset perustuvat maakuntakaavassa oleviin arvokkaihin geologiin muodostumiin (ge) eli harjut ja reunamuodostumat sekä kallioalueet, jotka eivät ole muuttuneet. Näiden osalta osayleiskaava ei rajoita metsätaloustoimintaa, vaan määräyksen mukaan <i>erityistä huomiota on kiinnitettävä alueen arvokkaan harju-, kalio- tai moreenimuodostuman geologiseen suojeluun. Rakennusten sijoituksessa tulee ottaa huomioon alueen geologiset ja maisemalliset arvot.</i></p> <p>ge-alueilla maisemalliset arvot liittyvät niin ikään maaperän muotoihin.</p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslaki ei edellytä kaavaluonnokselta vielä tiettyä sisältöä, vaan luonnosvaiheen kuuleminen ja aineiston valmistusaste on vapaammin määriteltävissä. On tavallista, että kaavaratkaisu muuttuu vielä ehdotusvaiheessa.</p> <p>Luonnoksen nähtävillä olosta saadun palautteen perusteella laaditaan kaavaehdotus, joka asetetaan nähtäville, jotta osalliset voivat esittää vielä näkemyksensä kaavasta. Samalla huomioidaan laaditut selvitykset ja niiden vaikutus kaavamerkintöihin. Selvitysten huomioimisesta osayleiskaavassa järjestetään työneuvottelu ELY-keskuksen kanssa ennen ehdotuksen nähtäville asettamista. Kaavanlaadinta on monivaiheiden prosessi, jossa lopullinen kaava muodostuu käydyin vuorovaikutuksen myötä.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>7.4. Luo-1: Metsälakikohteiden ei pidä merkitä kaava-aineistoon. Kaava-aineisto ei ole päivittyvää tietoa. Metsälakikohteita ylläpitää ja hallinnoi Suomen metsäkeskus. Metsälakikohteet pitää huomioida joka tapauksessa kaikessa metsänhoidossa ja metsänkäsittelyssä, myös hakkuissa, kohteen edellyttämällä tavalla. Myöskään maakunnallisesti arvokas metsälakikohde ei virallinen ilmaisu erityisen arvokkaasta metsäelinympäristöstä, joten viittaus maakunnallisuuteen on tarpeetonta, joten nämä viittaukset tulee poistaa. Myöskään metsien muita arvokkaita elinympäristöjä (kohteet, joiden status ei yllä metsälakikohteeksi) ei ole tarpeen sisällyttää kaavamerkintöihin (esim. luo 1 tai luo 2), koska nekin jätetään metsätalouden toimenpiteiden ulkopuolelle metsäsertifiointin perusteella (PEFC tai FSC).</p>	<p>Luontoselvitykset on päivitetty vuosina 2020 ja 2021.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Selvitysten sekä 2.11.2022 ELY:n kanssa käydyn viranomaisneuvottelun perustella päivitetään kaavakartalle uusimmat kohteet.</p> <p>Kaavan metsälakikohteita koskeva määräys muutetaan muotoon:</p> <p><i>luo-1</i> <i>Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.</i> <i>Mahdollinen metsälain mukainen luontotyyppi tai elinympäristö.</i></p> <p>Laajempia LUMOS-kohteita, jotka olivat osoitettu kaavaluonnokseen luo-2 -alueina, ei sisällytetä kaavaehdotukseen, sillä niiden arvot säilyvät metsänhoitotoimenpiteiden myötä.</p>
	<p>7.5. Merkintä s-2 on tarpeeton, tai se tulee rajata vain vesiuomaan (ei ulotu uomaa ympäröivään metsään).</p>	<p>Vuonna 2021 nähtävillä olleesta luonnoksesta saaduissa lausunnoissa ELY-keskus sekä Virtavesien hoitoyhdistys edellyttivät selvitystä vesilain mukaisista kohteista sekä niiden huomioimista osayleiskaavassa. Hausjärven Hikiän vesiluontotyypeistä laadittiin selvitys vuonna 2020 (Faunatica). Vuonna 2021 on laadittu Hausjärven Hikiän ja Kirkonkylän osayleiskaavan luonto- ja liito-oravaselvitys, Luonto- ja ympäristötutkimus (Envibio Oy). Selvitysten mukaiset kohteet on merkitty osayleiskaavaan. Näiden lisäksi ELY-keskus on ehdotusta koskevassa lausunnossaan edellyttänyt kaavaan merkittäväksi kirkonkylässä sijaitsevan lähteen. Ks. kohta 1.11.</p> <p>Selvitykset on laatinut ammattitaitoisen biologit, jotka on rajanneet kohteet vesiluontotyyppien mukaisesti. Vesiluontotyyppit sisältävät usein myös tietyn tyyppisen kasvillisuuden.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>7.6. Yksittäisten lajien, kuten liito-oravan merkitsemistä oikeusvaikutteiseen kaavakarttaa ei tule tehdä. ELY-keskus neuvoo, mutta ei tee hallintopäätöstä lisääntymis- ja levähdyspaikan sijainnista ja sallitusta metsänkäsittelystä. Viranomaisen lakisääteinen velvollisuus tehdä päätös liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan sijainnista ja sallitusta metsänkäsittelystä on poistunut luonnonsuojelulaista 15.4.2016 alkaen.</p> <p>Käytännöstä luovuttiin, koska rajausmenettelyn vaikuttavuus todettiin heikoksi suhteessa lajin kokonaiskantaan ja kohtuuttoman kuormittavaksi. Lakimuutos korostaa maanomistajan, hakkuuoikeuden haltijan ja puun korjuusta vastaavan tahon vastuuta huomioida liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat metsänkäsittelyn yhteydessä. Aikaisemmin ELY-keskus teki päätöksen, joka annettiin tiedoksi maanomistajan ja hakkuuoikeuden haltijan lisäksi kunnalle, metsäkeskukselle, paikalliselle metsänhoitoyhdistykselle, luonnonsuojeluyhdistykselle ja luonnonsuojelupiirille sekä tarvittaessa muille tahoille. Uuden käytännön mukaan ELY-keskuksen tehtävä on neuvoa ja valvoa lain toteutumista hakkuissa. Tarvittaessa ELY-keskus seuraa ja valvoo lisääntymis- ja levähdyspaikkojen huomioon ottamista jälkikäteen.</p>	<p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p> <p>VAT JA MRL 28§, 39§, 54§, 73§ edellyttävät, että luontoarvot tulee säilyttää. ”MRL:n mukaisten kaavojen sisältövaatimusten käsitteillä ”luonnonarvojen tai luonnonympäristön vaaliminen” on laajempi sisältö kuin LSL:n 49 §:n lajisuojelua koskevat erityissäännökset edellyttävät.”</p> <p>MRL 9 §: Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. MRA 1 §: Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat. Selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset mm. kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin.</p> <p>YM: ”Itse kaavassa yksittäisten, pienialaisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen osoittaminen ei yleiskaavatasolla ole pääsääntöisesti perusteltua.”</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>2.11.2022 ELY:n kanssa käydyn viranomaisneuvottelun perustella liito-oravalle soveltuvia metsiä ja tyhjiä elinpiirejä ei ole osoitettu kaavakartalle. Yksi liito-oravan asutettu ydinalue on osoitettu kartalle.</p>
	<p>7.7. MYg alueista on karttaselitteessä mainittu seuraavaa: maa- ja metsätalousalueita, joilla on erityisiä ympäristöarvoja sekä geologisia arvoja.</p>	<p>MYg-rajaus, ks. kohta 7.3.</p> <p>MYg -alueita koskevan määräyksen mukaan:</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>Näiden alueiden osalta on tarpeen täsmentää, ovatko aluerajaukset toteutettava näin laajoina, tarkennettava mitä erityisen painavia ympäristö- ja geologisia arvoja alueilla on, ja mitä rajoituksia ne mahdollisesti aiheuttavat metsätalouden harjoittamiseen, esimerkiksi hakkuisiin, metsätalouteen liittyvään rakentamiseen, maa-ainesten ottoon tai muuhun elinkeinon kannalta välttämättömään toimintaan. Tämä ei käyt kaavaluonnoksesta selville. Vastatämän jälkeen voidaan arvioida, ovatko rajatut alueet kaavoituksen kannalta välttämättömiä, tuleeko niitä supistaa tai poistaa tarpeettomina.</p>	<p><i>Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja sekä geologisia arvoja. Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä alueella todettujen arvojen säilyttämiseen ja suunniteltava alueen toimet siten, ettei alueen luonto- ja maisema-arvoja vaaranneta. Alueilla ei ole metsänhoidollisia rajoituksia.</i></p> <p><i>Erityistä huomiota on kiinnitettävä alueen arvokkaan harju-, kalio- tai moreenimuodostuman geologiseen suojeluun. Rakennusten sijoituksessa tulee ottaa huomioon alueen geologiset ja maisemalliset arvot.</i></p> <p>Lisäksi yleismääräyksissä mainitaan:</p> <p><i>Maisemaa muuttavaan maanrakennustyöhön tarvitaan maisematyö lupa (MRL 128 §) lukuun ottamatta puiden kaatamista maa- ja metsätalousalueilla.</i></p> <p><i>Maa- ja metsätalousalueilla sallitaan ensisijaisesti maa- ja metsätalouteen liittyvä rakentaminen. Rakentaminen tutkitaan suunnittelutarveratkaisulla.</i></p> <p>Määräys ei siten rajoita metsänhoitoa, vaan esimerkiksi maa-ainesten otto, johon tarvitaan maisematyö lupa. Rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>
	<p>7.8. ma ja ma-p merkintöihin liittyvät haasteet.</p> <p>Kaavakartan selitteiden mukaan on tulkittavissa, että näillä alueella odotetaan maanomistajien osalta aktiivisia toimia esim. viljelyalueiden, metsälaitumien ja -hakojen avoimena pitoon. Mikäli tällaisista toimista ei ole tehty ko. maanomistajien kanssa erillisiä hoitosopimuksia, jossa on</p>	<p>Kaikkea suunnittelua ja kaavoitusta ohjaavat Valtioneuvoston asettamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, joiden mukaan on ”huolehdittava valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta. Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Huolehditaan maa- ja</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>sovittu myös korvauskäytännöistä ja hoitosopimuksen pituudesta, merkintöjä ei tule sisällyttää kaavaan ilman henkilökohtaista neuvottelua alueen maanomistajan kanssa ja maaomistajan suostumusta.</p>	<p><i>metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten viljely- ja metsäalueiden säilymisestä".</i> Kaavoituksessa tulee siten ottaa huomioon alueen arvot sekä maa- ja metsätalous.</p> <p>Kanta-Hämeen maakuntakaavassa 2040 on todettu alueen maakunnalliset ja valtakunnalliset kulttuuri-, luonto-, maisema- ja perinnemaisema-arvot, jotka tulee huomioida osayleiskaavassa Maankäyttö ja rakennuslain 32 § mukaan:</p> <p><i>Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.</i></p> <p><i>Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.</i></p> <p>Huomioitavat seikat voivat joskus olla keskenään ristiriitaisia ja johtavat asioiden yhteensovittamistarpeeseen. Osayleiskaavalla pyritään turvaamaan kaikki näkökannat riittävällä ja tarkoituksen mukaisella tavalla.</p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslaissa 101 § on määritelty yleiskaavan aiheuttama korvausvelvollisuus. <i>Jos maa 43 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräyksen nojalla yleiskaavassa on osoitettu käytettäväksi muuhun tarkoitukseen kuin yksityiseen rakennustoimintaan eikä maanomistaja sen vuoksi voi kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla käyttää hyväkseen aluettaan... Lunastus- tai korvausvelvollisuus voi koskea maa- ja metsätaloutta varten osoitettua aluetta vain, jos kaavassa on asetettu sen käyttöä koskevia erityisiä rajoituksia.</i></p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>7.9. Kaavan yleisissä määräyksissä Maa- ja metsätalouden osalta lukee: "Toimenpiteissä tulee ottaa huomioon osayleiskaavassa osoitetut luonto-, kulttuuri- ja maisemavot määräysten mukaisesti". Mikäli tällaisia määräyksiä asetetaan, pitää kaavamerkinnän selitteessä määritellä täsmällisesti ja yksiselitteisesti se, mitkä kohteet näihin kuuluvat ja mitä rajoitteita alueilla tulee noudattaa. Tällaisia epämääräisiä alueita on kaavakartalla esitetty runsaasti ja laajoilla alueilla. Tämä ei tuo kaavaan mitään lisäarvoa, joten ne tulee poistaa tarpeettomina.</p>	<p>Yleiskaavan mukaisella maa- ja metsätalousalueella lunastus- tai korvausvelvollisuus voi siis syntyä vain, jos kaavassa on asetettu alueen käyttöä varten erityisiä rajoituksia, kuten kieltä rakentaa maa- ja metsätalouden kannalta tarpeellisia rakennuksia. Korvausvelvollisuuden ratkaisee siis useimmiten, voiko maanomistaja käyttää maataan kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla hyväkseen. Esimerkiksi maa- ja metsätalouden harjoittaminen alueella voi olla kohtuullista hyötyä tuottava tapa.</p> <p>Määräyksillä ei kiellä rakentamista tai maa- ja metsätalouden edellyttämiä toimenpiteitä vaan pyritään ohjaamaan rakentamista toimenpiteitä siten, että ne mahdollistavat elinkeinojen harjoittamisen ja huomioivat myös alueen arvot.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p> <p>Ks. myös kohta 7.8.</p> <p>Alueelle on laadittu kesällä 2021 luonto- ja kulttuuriympäristöselvitysten päivitykset, joiden mukaiset arvokkaat kohteet huomioidaan osayleiskaavaehdotusta laadittaessa ja kaavaa täydennetään asianmukaisin määräyksin. Osayleiskaavassa osoitettavista kohteista on keskusteltu ELY-keskuksen kanssa 10.10.2022 sekä 2.11.2022 pidetyissä viranomaisneuvotteluissa.</p> <p>Osayleiskaavassa on esitetty maakuntakaavan mukaiset Arvokkaat harjualueet tai muut geologiset muodostumat (ge), jota koskee määräys: <i>Alueella on merkittäviä geologisia ja maisemallisia arvoja, joita vaarantavat toimenpiteet ovat kiellettyjä.</i> Näillä alueilla maa- ja metsätalousalueet on esitetty Maa- ja metsätaloustaloutsena alueena, jolla on erityisiä ympäristöarvoja sekä geologisia arvoja (MYg). Aluetta koskevan määräyksen mukaan: <i>Alue on tarkoitettu pääasiassa maa- ja metsätalouden harjoittamiseen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä alueella todettujen</i></p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
		<p><i>arvojen säilyttämiseen ja suunniteltava alueen toimet siten, ettei alueen luonto- ja maisema-arvoja vaaranneta. Alueilla ei ole metsänhoidollisia rajoituksia. Erityistä huomiota on kiinnitettävä alueen arvokkaan harju-, kallio- tai moreenimuodostuman geologiseen suojeluun. Rakennusten sijoituksessa tulee ottaa huomioon alueen geologiset ja maisemalliset arvot.</i></p> <p>Merkintä ei siten rajoita maa- ja metsätaloutta, vaan lähinnä sellaista maa-aineisten ottoa, jolla voi olla vaikutuksia alueen geologisiin arvoihin, mikä arvioidaan maisematyöluvassa. Yleismääräysten mukaan: <i>Maisemaa muuttavaan maanrakennustyöhön tarvitaan maisematyölupa (MRL 128 §) lukuun ottamatta puiden kaatamista maa- ja metsätalousalueilla.</i></p> <p>Osayleiskaavassa on osoitettu myös maisemallisesti arvokkaita alueita sekä maakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä maakuntakaavan ja laadittujen selvitysten perusteella.</p> <p>Ma-alue on maakunnallisesti arvokasta maisema-alueita: Turhaudan-Lavinnon-Karhin kulttuurimaisemaa.</p> <p>ma-määräysten mukaan: <i>Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon alueen kuuluminen maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuurimaisema-alueeseen ja erityisesti se, etteivät toimenpiteet heikennä alueen kulttuurimaiseman arvoja.</i> <i>Alueelle rakennettaessa tai tehtäessä muutoksia olemassa oleviin rakennuksiin on huolehdittava siitä, että uudisrakentaminen sijoitukseltaan, mittasuhteiltaan, tyyliltään ja materiaaleiltaan sopeutuu kyläkuvaan, olemassa oleviin tilakeskuksiin ja rakennuskantaan sekä ympäristöön.</i> <i>Viljelysalueet on suositeltavaa säilyttää avoimina ja</i></p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
		<p><i>rakentaminen sijoittaa siten, ettei yhtenäisiä viljelyalueita tarpeettomasti pirstota.</i></p> <p>rk-määräys on saman kaltainen, mutta toimenpiteet eivät saa heikentää alueen kulttuuriympäristön arvoja. Rk-alueet ovat maakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä: Kirkonkylän, Hikiän, Karhin ja Selänojan kulttuurimaisemat.</p> <p>ma-p määräyksen mukaan:</p> <p><i>Maakunnallisesti arvokas perinnemaisema, Kajannon metsälaidun ja haka. Perinnemaisema-alueen hoidossa ja alueella suoritettavissa toimenpiteissä tulee huomioida alueen arvot.</i></p> <p>Maanviljely kuuluu olennaisena osana kulttuuriympäristöön. Määräyksillä pyritään mm. sovittamaan uutta rakentamista olemassa olevaan arvokkaaseen rakennuskantaan ja sijainniltaan edullisesti siten, että peltoalueet säilyvät laajoina yhtenäisinä kokonaisuuksina, eivätkä ne pirstoudu elinkeinon harjoittamisen kannalta epäedullisen pieniksi, jotta peltojen viljely voisi jatkua. Viljelyalueita suositellaan säilytettäväksi avoimina ja viljelykäytössä, mutta kaavalla ei tähän voida pakottaa. Perinnemaisemat ovat laidunnuksen vuoksi säilyttäneet tyypilliset ominaisuutensa. Perinnemaiseman ylläpitoon on olemassa maanomistajan vapaaehtoisuuteen perustuvia ympäristöohjelmia ja tukitoimia.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Päivitetään kaavakartalle tarkistettujen selvitysten mukaiset suojeltavat kohteet ja määräykset uusien selvitysten mukaisiksi.</p>
	7.10. Metsäkeskuksen tulkinta osayleiskaavaluonnoksen metsälain 10 §:n kohteista:	<p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<ul style="list-style-type: none"> • Hakuninkallio: metsälakikohde • Hausjärvenkallio: metsälakikohde • Korkeamäki-Vereskallio: metsälakikohde • Lintumäki-Vehkalukko: metsälakikohde • Lieslammi: metsälakikohde • Sarvenlähde: metsälakikohde • Kupparlammin suo: metsälakikohde • Liinalammin suppasuo: metsälakikohde • Pässinlukot-Nummenlukot: eivät ole metsälakikohteita • Vehkalukon suppasuo: ei ole metsälakikohde • Majolammin nebareunus: ei ole metsälakikohde • Hausjärven länsipuolen kalliot: ei ole metsälakikohde • Lieslammin ja radan eteläpuolen avosuo: metsälakikohde • Likolammin suppasuot: metsälakikohteita • Majolammin pohjoispuolen avosuo: metsälakikohde • Majolammin lounaispuolinen avosuo: metsälakikohde • Haukankallion eteläiset kallioalueet ja jyrkänteet: metsälakikohteita • Lieslammin nebareunus: ei ole metsälakikohde • Naurisoja: puron välitön lähiympäristö ei ole metsälakikohde, sen sijaan vesiuoma on • Metsäkeskuksen tulkinnan mukaan luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen uoma • Hausjoen varrella on pienialaisia vesilain mukaisia uomia 	<p>Selvitysten sekä 2.11.2022 ELY:n kanssa käydyin viranomaisneuvottelun perustella päivitetään kaavakartalle uusimmat kohteet.</p> <p>Kaavan metsälakikohteita koskeva määräys muutetaan muotoon:</p> <p><i>luo-1</i> <i>Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.</i> <i>Mahdollinen metsälain mukainen luontotyyppi tai elinympäristö.</i></p>
8. Deski /Telia Finland Oyj	8.1. Teliällä on tietoliikennekaapeleita suunnitellulla asemakaavan muutosehdotuksen alueella. Kaapeleiden siirto ja suojaus on huomioitava mahdollisten maanrakennustöiden yhteydessä, siirto ja suojaustarpeista on oltava yhteydessä Teliaan osoitteeseen production-desk@teliacompany.com hyvissä ajoin ennen mahdollisten maanrakennustöiden alkua. Siirto ja suojauskustannukset kuuluvat	<p>Merkitään tiedoksi kaavan toteutusta varten.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	lähtökohtaisesti laajan maksettaviksi. Kaapelikartat ja -näytöt voitte pyytää www.verkkoselvitys.fi kautta.	
9. Caruna Oy	9.1. Kaava-alueella sijaitsee Caruna Oy:n 110 kV:n voimajohto Hikiä-Niinistö. Lisäksi Caruna omistaa Hikiän sähköasema-alueella sijaitsevan Hikiänsuon 110/20 kV:n muuntoaseman. Voimajohto ja sähköasema on huomioitu kaavassa asianmukaisesti.	Merkitään tiedoksi kaavan toteutusta varten. Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.
10. Riihimäen kaupunki/ kaupunginhallitus	10.1. Hausjärven Hikiän ja kirkonkylän osayleiskaavassa osoitetut kevyen liikenteen yhteystarve kantatien 54 varrella ja uusi kevyen liikenteen reitti Karhintien varrella ovat alueellisen kevyen liikenteen verkoston kehittämisen tavoitteiden mukaisia. Hikiän rautatieaseman ympärille osoitettu tiivis kyläalue tukee raideliikenteen käyttöä ja Riihimäki-Lahti välin matkustajaliikenteen junavuorojen säilymistä. Osayleiskaava lisää asumisen mahdollisuuksia sekä tukee kestävästä liikkumisesta Riihimäen kaupunkiseudulla. Osa Riihimäen kaupungin talousveden hankinnasta tapahtuu Hikiän vedenottamolta. Siksi on tärkeää, että pohjavesialueet on huomioitu osayleiskaavassa. Pohjavesiä koskeissa määräyksissä on huomioitu pohjavesien määrän ja laadun suojeleminen sekä huomioitu pilaantumisriskien ennaltaehkäisy.	Merkitään tiedoksi kaavan toteutusta varten. Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.
11. Hyvinkään kaupunki/ kaupunginhallitus ja Hyvinkään Vesi	11.1. Osa-aluemerkintöjen tulkintaa selventäisi, jos kaavamääräyksessä kerrotaisiin, kumpaa puolta viivasta merkinnän määräys koskee. Osayleiskaavan selostuksessa todetaan, että vesihuoltolaitoksen vedenhankinta perustuu omaan vedenottamoon. Hikiän taajaman vesi saadaan Hikiän	Osa-alue- ja rajauksen merkintä on liitetty rajauksen ulkopuolelle. Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>pohjavedenottamolta, joka on Hausjärven kunnan, Hyvinkään Veden ja Riihimäen Veden yhteiskäytössä. Alueella sijaitsee myös Hikiän tekopohjavesilaitos, joka ottaa raakavetensä Päijännetunnelista. Vesi toimitetaan Oitin taajaman käyttöön.</p> <p>Selostusta tulisi tarkentaa seuraavasti:</p> <p>Hikiän tekopohjavesilaitoksella käsitellään Päijännetunnelin Kalliomäestä pumpattua ja allasimeytettyä tekopohjavettä sekä luontaista pohjavettä. Vedenkäsittelylaitokselle johdetaan vettä vanhalta vedenottamoalueelta (86-404-13-0) sekä uudelta vedenottamoalueelta (86-404-1-494). Vedenkäsittelylaitoksella käsiteltyä vettä toimitetaan Hikiän ja Oitin taajamiin sekä Riihimäelle, Hyvinkäälle ja Mäntsälään.</p>	<p>Lisätään selostukseen selventävä tieto osa-aluerajauksia kuvaavasta merkinnästä. Merkintä on alueen ulkopuolella.</p> <p>Tarkennetaan kaavaselostusta vedenottamon osalta esitetysti.</p>
	<p>11.2. Mahdolliset pohjavesivaikutukset tulisi ottaa huomioon kaavamääräyksissä, jotta tuleva rakentaminen ei heikennä pohjaveden laatua uudella vedenottamoalueella. Uusi kaivoalue eli Hikiän pohjavedenottamo tulisi merkitä kaavaan vastaavasti kuin tekopohjavesilaitos yhdyskuntateknisen huollon alueeksi. Nyt alue on osa laajempaa maa- ja metsätalousvaltaista aluetta.</p>	<p>ELY-keskus on lausunut pohjavesiä koskevien määräysten olevan asianmukaiset. Ks. kohdat 1.8.-1.10 sekä 2.3.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Vedenottamon alue merkitään virkistysalueeksi ja AT-1 kyläaluetta supistetaan. Yleismääräyksiin lisätään maininta: Vedenottamon suoja-alueelle, 300 metriä vedenottamon yläpuolella pohjaveden virtaussuunnassa, ei saa kaavoittaa uutta rakentamista.</p>
	<p>11.3. Hyvinkään kaupunki pyytää mahdollisuutta osallistua osayleiskaavan mahdollisiin viranomaisneuvotteluihin.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
12. Hausjärven seurakunta	12.1. Hausjärven seurakunta kiittää, että tieto kuulemisesta on toimitettu. Hikiän ja kirkonkylän osayleiskaavan päivitetyn luonnoksen alueelle sisältyy useita seurakunnan omistuksessa olevia tiloja ja pääosa näihin merkityistä kaavamerkinnöistä on esitetty alueelle tarkoituksen mukaisella merkinnällä. Hausjärven seurakunnan hautausmaiden (Uusi hautausmaa 086-403-0007-0037 ja Vanha hautausmaa 086-403-0005-0012) kaava merkintä on Hikiän ja kirkonkylän oky:n päivitettyyn luonnokseen merkitty AT-2 merkinnällä mikä tarkoittaa väljää kyläaluetta: asumiseen, asumiseen liittyvään toimintaan, palveluihin, elinkeinotoimintaan sekä matkailu-, majoitus ja muihin vastaaviin liiketoimintoihin liittyvää. Hausjärven seurakunta pyytään kuntaa tarkastamaan kaavamerkinnän hautausmailla, kiinteistö-tunnukset mainittu edellä.	Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen: Muutetaan hautausmaa-alueet EH-merkinnäksi.
	12.2. Kaavamääräykset ovat asumisen mitoituksen osalta varsin tarkat. AT-2 kaavamääräyksessä määritellään tarkkaan myös asuntojen määrä, kun ottaa huomioon että 2000 m2 tilaa kohden on yksi rakennuspaikka. Hausjärven seurakunnalla on 3800 m2 tila (Kolanen kiinteistötunnus 086-403-0007-0038), jolle mahdollistuu vain yksi rakennuspaikka. Voisiko suunnitteluvaraa jättää enemmän, siten että vajaan 4000 m2 tilalle olisi mahdollista rakentaa useampi rakennus? Olisiko mahdollista, että Hikiän ja kirkonkylän osayleiskaavan päivitettyä luonnosta tarkistetaan siten, että palveluasuminen ja/ tai asuntoloiden rakentaminen on mahdollista?	Määräyksellä tarkoitetaan tavanomaista asuinrakentamista, eikä se rajoita palveluasumista. Näiden osalta rakennusoikeus tarkastellaan suunnittelutarveratkaisussa erikseen. Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>12.3. AT-2 kaavamääräyksillä on merkitty myös Hausjärven seurakunnan metsä- ja peltoaluetta Kappalaisen tien läheisyydessä, mikä voi tulevaisuuden kannalta olla tarkoituksenmukaista taajamassa. Metsänhoidon kannalta on kuitenkin vartenotettavaa, että maisematyölupaa ei tarvita metsänhakuuta ja hoitoa tehtäessä. Seurakunta kuulis Hausjärven kunnan kantaa maisematyölupa-asiaan AT-2 alueella.</p>	<p>AT-2-merkintää muutetaan osa-alueajukseksi ja aluevaraus muutetaan maa- ja metsätalousalueeksi, jolle kyläasutus ja muu rakentaminen sijoittuu haja-asutusluonteisesti. Ks. kohta 7.1. Yleismääräyksen mukaan maa- ja metsätalousalueilla ei tarvita maisematyölupaa puiden kaatamiseen.</p> <p><i>”Maisemaa muuttavaan maanrakennustyöhön tarvitaan maisematyölupa (MRL 128 §) lukuun ottamatta puiden kaatamista maa- ja metsätalousalueilla.”</i></p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>AT-2-merkintää muutetaan osa-alueajukseksi ja aluevaraus muutetaan maa- ja metsätalousalueeksi.</p>
	<p>12.4. Hausjärven seurakunta pyytää kunnalta vastinetta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi. Toimitetaan vastine Hausjärven seurakunnalle.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>
<p>13. Riihimäen seudun luonnonsuojeluyhdistys Ry</p>	<p>13.1. Osayleiskaavaan merkityt pienialaiset, luonnon kannalta tärkeät alueet (s-2, luo-1 ja luo-2), sekä vedenhankintaan soveltuvat alueet (pv-1, pv-2) tulee huomioida kaikessa maankäytössä. Erityiskohteiden huomiointi pitäisi varmistaa merkitsemällä ne kunnan maankäytön suunnittelun tukena käytettyihin paikkatietojärjestelmiin. Kaavaan merkityillä kohteilla tulee huomioida asianomaisten lakien mukaiset suojavyöhykkeet kohteiden erityispiirteiden säilyttämiseksi.</p> <p>Kunnan omistamilla maa-alueilla olevia edellä mainittuja kohteita olisi pyrittävä suojelemaan esimerkiksi Metso- tai</p>	<p>Luontoselvitykset on päivitetty vuonna 2021 (Envibio Oy) ja kaavaehdotuksessa osoitetut merkinnät ja määräykset tarkistetaan selvityksen mukaisiksi. Selvityksessä on huomioitu kohteiden edellyttämät suojavyöhykkeet. Merkinnoista on myös neuvoteltu ELY-keskuksen kanssa 10.10.2022 ja 2.11.2022. Arvokkaiden kohteiden suojelun toteutumista valvotaan erilaisten lupamenettelyjen yhteydessä.</p> <p>Merkitään tiedoksi. Kunta päättää erikseen mahdollisista suoje-lua koskevista toimenpiteistä omistamillaan alueilla.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	Helmi-Rahoituksella ilmastonmuutos- ja monimuotoisuus-tavoitteiden saavuttamiseksi.	
14. Suomen luonnon-suojeluliitto / Uudenmaan piiri	14.1. Kaava-aineiston perusteella käytössä olleet luonto- ja liito-oravaselvitykset ovat vuosilta 2009-2010. Yli kymmenen vuoden aikana luonnossa luontaisesti ja ihmistoiminnan seurauksena tapahtuneet muutokset ovat voineet vaikuttaa kaava-alueen luontoarvoihin. Kaavan luontoselvitykset on tarpeellisilta osin päivitettävä. Erityisesti tiedot liito-oravan esiintymisestä alueella on syytä saattaa ajan tasalle. Ajantasaisten selvitysten pitäisi myös olla mukana kaava-aineistossa, jotta niiden laatua voisi arvioida ja ennen kaikkea kaavaa voisi arvioida niiden tulosten perusteella.	Luontoselvitykset, mukaan lukien liito-orava, on päivitetty vuonna 2021 (Envibio Oy) ja kaavaehdotuksessa osoitetut merkinnät ja määräykset tarkistetaan selvityksen mukaisiksi. Selvityksessä on huomioitu kohteiden edellyttämät suojavyöhykkeet. Merkinnöistä on neuvoteltu myös ELY-keskuksen kanssa 10.10.2022 ja 2.11.2022. Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen: Selvitykset liitetään kaava-aineistoon ja selvitysten sekä ELY-neuvotteluissa sovitun mukaiset kohteet päivitetään kaavakartalle.
	14.2. Kuivatun Hausjärven luontoarvojen selvitysten kattavuudesta ei saa kuvaa kaavan liiteaineistoista. On oletettavaa, että kuivatun järven alueella on luhtaisuutta ja siihen liittyviä mahdollisesti suojeltavia luontoarvoja. Tämä on kaavan jatkotyössä syytä selvittää ja ottaa tarvittaessa kaavassa huomioon.	Ks. kohta 14.1. Alueen arvokkaat luontokohteet on tarkasteltu uudelleen vuonna 2021. Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.
	14.3. Kaava-alueen merkittävimmät luontoarvot olisi perusteltua turvata SL- eli suojelualuevarausmerkinnöillä. Nyt koko kaava-alueelle ei ole osoitettu yhtään uuden suojelualan tarvetta ilmaisevaa kaavamerkintää.	Alueelle on päivitetyn luontoselvityksen mukaan perustettu kaksi yksityistä luonnonsuojelualuetta. Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen: Merkitään kaavakartalle perustetut luonnonsuojelualueet sl-osa-alue -merkinnöillä.

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
15. Hausjärven Reserviupseerit ry ja Hausjärven reserviläiset ry	<p>15.1. Kaavaluonnoksen selostuksessa mainitaan, että ympäristöluvan varaisia toimintoja ei ole osoitettu kaavassa eikä yleiskaava ota kantaa niiden toimintaan. Kaavan alueella sijaitsevan ympäristöluvan varaista Kupparilammen ampumarataa ylläpitävät järjestöt, Hausjärven Reserviupseerit ry sekä Hausjärven reserviläiset ry, haluavat kuitenkin huomauttaa seuraavat asiat:</p> <p>1. Ampumarata-alue tulisi merkitä kaavaan ja siihen liittyvään kaavakarttaan. Kupparilammen ampumarata on ainoa Hausjärveläisiä ammunnan- ja metsästyksen harrastajia palveleva ampumarata ja se on ollut toiminnassa vuodesta 1967 lähtien. Näin ollen ampumaradan voidaan katsoa kuuluvan vakiintuneena osana alueen infrastruktuuriin.</p> <p>2. Ampumarata-alue on merkittynä myös voimassa olevaan vahvistettuun Hämeen maakuntakaavaan ampumarata-alueeksi, joten olisi ristiriitaista, mikäli osayleiskaava jättäisi ampumaradan huomioimatta ja merkitsemättä karttaliitteeseen.</p> <p>3. Kupparilammen ampumaradan nykyinen ympäristölupa (ESAVI/9065/2017) on voimassa vuoteen 2028, ja nykyisillä radan ylläpitäjillä on vakaa aikomus hakea ympäristöluvulle jatkoa myös tämän jälkeen. Mikäli ampumarata-alue ei ole huomioitu Hikiän ja Kirkonkylän osayleiskaavassa ja sen karttaliitteessä, aiheutuu tästä ristiriitaista viestiä niin Hikiän ja Kirkonkylän asukkaille kuin lupaviranomaisillekin.</p> <p>4. Ampumaradalle ja siihen liittyvään Kupparilampi 2020-kehittämishankkeelle on myönnetty Leaderrahoitusta</p>	<p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Lisätään kaavakartalle ampumarata-alue (EA) ja päivitetään merkintä myös selostukseen.</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>(hankenumero 124303) ja sen on näin ollen katsottu tukevan Eteläisen Maaseudun Osaajat (EMO) Ry:n strategian "Hyvä arki ja asuminen" -painopistettä. Näin ollen voidaan katsoa että ampumaradan olemassaolo ylläpitää harrastusmahdollisuuksia maaseudulla ja pitää osaltaan maaseutua elävänä ja vetovoimaisena asuinympäristönä. Hausjärven kunnan tulisi huomioida tämä myös Hikiän ja Kirkonkylän osayleiskaavassa ja pyrkiä edistämään omalta osaltaan alueen elinvoimaisuutta ja vetovoimatekijöitä.</p>	
	<p>15.2. Lisäksi Hausjärven Reserviupseerit ry ja Hausjärven reserviläiset ry haluavat lausua Hikiän ja Kirkonkylän osayleiskaavan karttaliitteessä määritellyistä luo-1 sekä Myg-merkinnöistä Kupparilammen osalta seuraavaa:</p> <ol style="list-style-type: none">1. luo-1 merkintä kaavakartassa ei saa haitata tai vaikeuttaa ampumaradan ylläpitämistä tai kehittämistä2. Ampumaradalla on voitava suorittaa kulloisenkin ympäristöluvan määrittelemät toimenpiteet niin pohjavedensuojelun kuin meluntorjunnankin osalta. Käytännössä tämä tarkoittaa, ettei luo-1 merkintä saa rajoittaa alueella tehtäviä maansiirto- ja metsänhoitotoimenpiteitä. Tämä tulee mainita niin kaavassa kuin karttaliitteessäkin.3. Luo-1 tai Myg -merkintä ei saa rajoittaa tai estää ampumarata-alueelle mahdollisesti haettavien, toiminnan kannalta tarpeellisten, rakennusten rakennuslupien myöntämistä.4. Ampumarata-alueella sijaitsevan kupparilammen vesialueen olemassaolo ei tule olemaan uhattuna	<p>Ampumaradan alue muutetaan ampumarata-alueeksi, EA. Ks. kohta 15.1.</p> <p>Ge-merkintä kuvaa harjualueen geologisia arvoja. Määräyksen mukaan alueella on merkittäviä geologisia ja maisemallisia arvoja, joita vaarantavat toimenpiteet ovat kiellettyjä. Alueella sallittu rakentaminen määritellään erillisellä lupaprosessilla.</p> <p>MYg-alue on erityisiä ympäristöarvoja ja geologisia arvoja sisältävää maa- ja metsätalousvaltaista aluetta. Alueella tehtävät toimenpiteet eivät saa vaarantaa alueen geologisia arvoja eikä luonto- ja maisema-arvoja.</p> <p>Uusimman luontoselvityksen mukaan ampumaradan alueelle aikaisemmin osoitetut luontoarvot ovat merkittävästi heikentyneet, eikä alueen suojelemiselle ole enää edellytyksiä.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Osoitetaan ampumaratojen kohdille EA-alueet. Poistetaan ampumaradalle edellisessä kaavavaiheessa osoitettu Kupparilamin luo-1 -merkintä kaavaehdotuksesta.</p> <p>Lisäksi viereinen luo-2 merkintä poistuu. Laajempia LUMOS-</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
	<p>ampumaradan toiminnan seurauksena, vaan toiminta on ympäristöluvan mukaista.</p>	<p>kohteita, jotka olivat osoitettu kaavaluonnokseen luo-2 -alueina, ei sisällytetä kaavaehdotukseen sillä niiden arvot säilyvät metsänhoitotoimenpiteiden myötä.</p>
<p>16. Riihimäen seudun terveyskeskuksen ky / Ympäristöterveys</p>	<p>16.1. Edellisestä luonnoksesta annetut lausunnot on huomioitu hyvin valmistelussa ja uusi osayleiskaavaluonnos on muutoinkin valmisteltu huolellisesti eikä ympäristöterveydellä ole siitä huomautettavaa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>
<p>17. Mastomaa Oy</p>	<p>17.1. Kiinteistömme on mukana vireillä olevan Hikiän ja kirkonkylän osayleiskaavoituksen alueella. Kiinteistöllämme on sijainnut vuosikymmeniä masto. Masto on ollut tarpeen mm. teleliikenteelle ja erilaisiin digitarpeisiin. Tarve näille asioille ei ole kadonnut mihinkään, ainoastaan vuokrasopimus aiemman operaattorin kanssa päättyi ja masto on tällä hetkellä purettu. Neuvottelemme uuden operaattorin kanssa uudesta mastosta.</p> <p>Koska yleiskaava ohjaa myös asemakaavoitusta haluamme, että kiinteistömme merkitään erityismerkinnällä, esim. mastoalue / erityisalue tms. Tämä on tarpeen jo esim. naapuruston maankäyttösuunnitelmia varten. Toivomme myönteistä suhtautumistanne kiinteistömme erityismerkintään eri kaavoituksen vaiheissa.</p>	<p>Kaavoitusta ohjaavan Maankäyttö- ja rakennuslain § 161 mukaan telekaapeleiden, tukiasemien ja radiomaston sijoittamisesta toisen omistamalle tai hallitsevalle kiinteistölle säädetään sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 28 luvussa, jonka § 229 mukaan:</p> <p><i>Teleyrityksellä on tässä luvussa säädetyin edellytyksin oikeus sijoittaa toisen omistamalle tai hallitsevalle alueelle yleisiä tietoliikenneyhteyksiä palveleva:</i></p> <p>1) telekaapeli sekä siihen liittyvä laite, vähäinen rakennelma ja pylväs;</p> <p>2) matkaviestinverkon radiomasto tukiasemineen sekä niihin liittyvä laite, kaapeli ja vähäinen rakennelma;</p> <p>3) pienalueen langattomana liityntäpisteenä toimiva matkaviestinverkon tukiasema, jonka vaatimustenmukaisuus on varmistettu tässä laissa säädetyllä tavalla ja joka täyttää teledirektiivin 57 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun komission täytäntöönpanosäädöksen tekniset ja fyysiset ominaisuudet, sekä siihen liittyvä laite ja kaapeli;</p>

Huomauttaja	Lausunto	Vastine
		<p>4) muu kuin 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu matkaviestinverkon tukiasema sekä siihen liittyvä laite ja kaapeli.</p> <p>Tekeillä oleva osayleiskaava on yleispiirteinen yleiskaava, jolla on tavoitteena määritellä kyläalueiden kehitys ja alueen suojelutarpeet. Masto voidaan alueelle toteuttaa edellä mainitun sähköisen viestinnän palveluista annetun lain perusteella ilman merkintää osayleiskaavassa.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
18. Mielipide 1	18.1. Kaava merkinnöissä ei ole käsitelty ollenkaan rakentamismahdollisuutta Maa- ja metsätalous alueille (M). Ehdotan, että kaavaan lisätään, että M-alueilla rakentaminen sallitaan suunnittelutarveratkaisulla, kunhan tontin pinta-ala on vähintään 5000 m ² .	<p>Maa- ja metsätalousalueilla määräyksissä ei ole kielletty rakentamista, vaan yleismääräyksen mukaisesti rakentaminen tutkitaan suunnittelutarveratkaisulla. Rakentamisessa noudatetaan kunnan rakennusjärjestystä. Rakennusjärjestyksen mukaan rakennuspaikan koon tulee haja-asutusalueella olla vähintään 2000 m².</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>
19. Mielipide 2	19.1. Valmisteluvaiheen kaava-asiakirjojen liitteenä nro 14 olevassa kartassa on merkitty s-2 alue Seppälän tilan hoide- tun pihapiirin alueelle. Yleiskaavamerkintöjen ja -määräysten mukaan s-2 alue on vesilain mukaan luonnonsuojelun kannalta tärkeä alue, jonka luonnontilaisuutta ei saa vaarantaa. Kyseinen merkintä on sijoitettu kohtaan, joka on 1950-luvun lopulla koneella kaivettu uoma. Kaivuutyö liittyi silloin toteutettuun järven kuivatushankkeeseen. Siinä yhteydessä menetettiin joen luonnontilaisuus tältä kohdalta. Jos tätä kaivettua uomaa halutaan suojella, esitän, että tätä s-	<p>Vuonna 2021 nähtävillä olleesta luonnoksesta saaduissa lausunnoissa ELY-keskus sekä Virtavesien hoitoyhdistys edellyttivät selvitystä vesilain mukaisista kohteista sekä niiden huomioimista osayleiskaavassa.</p> <p>Hausjärven Hikiän vesiluontotyypeistä laadittiin selvitys vuonna 2020 (Faunatica). Selvitystä on päivitetty vuonna 2021 (Envibio Oy) ja kaavaehdotuksessa osoitetut merkinnät ja määräykset tarkistetaan selvityksen mukaisiksi. Merkinnöistä on neuvoteltu myös ELY-keskuksen kanssa 10.10.2022 ja 2.11.2022.</p>

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
	<p>2 aluetta siirretään 150 m yläjuoksulle päin eli entisen järven suuntaan. Silloin s-2 alue ei ulottuisi hoidetun pihapiirin alueelle ja voitaisiin kuitenkin toteuttaa suunnitellun pituisena.</p>	<p>Kyseinen kohta Hausjokea on merkitty selvityksessä paikallisesti arvokkaaksi merkinnällä Muu kohde. Selvityksessä annetun maankäyttösuosituksen mukaan: <i>Hausjoki on välittömine rantavyöhykkeineen paikallisesti arvokas luontokohde. Sen rannat tulisi säilyttää rakentamattomina. Joki muodostaa myös arvokkaan maisemaelementin kirkonkylän itäpuolen peltoaukean keskellä.</i></p>
<p>20. Mielipide 3</p>	<p>20.1. Luonnonsuojelualueet (s-2) kiinteistöjen osalta on poistettava kaavaluonnoksesta. Ympäristölautakunnan on todettava, että kaavaluonnoksessa esitetyt kaavamerkinnot (Naurisoja, s-2) ja (Hausoja, s-2) ovat perusteettomia ja aiheuttavat kohtuutonta haittaa maanomistajalle.</p> <p>Perustelut</p> <p>1. Maa- ja metsätalousvaltaisella (M) alueella metsien käyttöä määrittää metsälaki. Metsälain toteutumista ja soveltamista valvoo Suomen metsäkeskus. Metsäkeskuksen tehtävä on määritellä metsälain mukaiset luontokohteet (10§) ja ohjata metsänkäyttöä näillä alueilla. Kaavoituksen tehtävä ei ole maa- ja metsätalousvaltaisella (M) alueella määritellä metsälain luontokohteita eikä sen tule puuttua metsänkäyttöön.</p> <p>2. Kaavaluonnoksen valmistelussa ja esiselvityksissä on tehty virheellisiä tulkintoja. Luonnonsuojelualueita on määriteltä väärin ja kyseenalaisin perustein. Taustatyössä ei ole käytetty metsäalan asiantuntijoita. Naurisojan luonnonsuojelualueen (s-2) perusteeksi on kaavaluonnoksen</p>	<p>Vuonna 2021 nähtävillä olleesta luonnoksesta saaduissa lausunnoissa ELY-keskus sekä Virtavesien hoitoyhdistys edellyttivät selvitystä vesilain mukaisista kohteista sekä niiden huomioimista osayleiskaavassa. Hausjärven Hikiän vesiluontotyypeistä laadittiin selvitys vuonna 2020 (Faunatica). Selvitystä on päivitetty vuonna 2021 (Envibio Oy) ja kaavaehdotuksessa osoitetut merkinnät ja määräykset tarkistetaan selvityksen mukaisiksi. Merkinnöistä on neuvoteltu ELY-keskuksen kanssa 10.10.2022 ja 2.11.2022.</p> <p>Naurisoja on selvityksessä merkitty vesilain suojelemaksi luontotyyppiä, jossa uoma on säilynyt vajaan 400 metrin matkalta luonnontilaisen kaltaisenä. Selvityksessä annetun maankäyttösuosituksen mukaan: <i>Naurisoja on kohteeksi rajatulta osaltaan vesilain suojelema luontotyyppi (noro). Se täyttää lähiympäristöineen myös metsälain erityisen tärkeän elinympäristön määritelmän sekä Metso-kriteerit luokassa I. Luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa norot on luokiteltu puutteellisesti tunnetuksi luontotyyppiä. Noron rannoille tulisi jättää noin 20 metrin levyinen suoja- vyöhyke, jonka puustoa ei käsitellä. Noron lähialue tulee myös jättää rakentamatta.</i></p>

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	<p>tausta-aineistossa virheellisesti esitetty mm. metsälain 10§:n erityisen tärkeä elinympäristö. Metsäkeskus määrittelee ja kartoittaa metsälain 10§:n erityisen tärkeät elinympäristöt. Kiinteistöllä Vokkola 1:108 sijaitseva Naurisoja on pyynnöstä tarkastettu kesäkuussa 2021 Suomen metsäkeskuksen asiantuntijoiden toimesta. Naurisoja ei ole lakia valvovan viranomaisen määrittelemä metsälain 10§:n erityisen tärkeä elinympäristö.</p> <p>3. Kaavamääräyksillä (s-2) pyritään tarpeettomasti asettamaan metsänkäytölle selkeästi tiukempia rajoitteita, kuin lainsäädäntö edellyttäisi. Vesilakia ei sovelleta puuston hakkaamiseen pienvesien, purojen ja norojen lähiympäristöstä, vaan se kuuluu metsälain piiriin. Vesilaki suojelee ensisijaisesti vain vesiuomaa. Kaavamääräyksillä pyritään kuitenkin muodostamaan suoja-alueita vesiuomien ympärille, tavallisiin talousmetsiin, vesilain tulkintaa venyttäen ja kyseenalaisin perustein. Tällaista toimintatapaa, jolla aiheutetaan kohtuutonta haittaa metsänomistajille, ei voida pitää hyväksyttävänä maa- ja metsätalousvaltaisella alueella.</p> <p>4. Kiinteistöllä sijaitseva Hausoja ei ole metsä- eikä vesilain määrittelemä suojelukohde. Lakistatuksen puuttuminen on todettu kaavanluonnoksen tausta-aineistossa. Hausoja on kokonaisuudessaan ruopattu valtaoja, jonka vesiuoma ei ole luonnontilainen. Kiinteistöllä Aapola 3:53 Hausojaan rajoittuu hoidettu talousmetsä, ojauomaan asti. Myös ojauoman toisella puolella metsä on käsitelty vesiuomaan asti. Tiillaista ympäristöä ei voida pitää luonnontilaisena suojelukohteena. Hausojan vesiuomaa on pidettävä kunnossa, jotta ympäröivien peltoalueiden kuivatus ei vaarannu. Ojauoman kunnossapito vaatii veden kulkua</p>	<p>Kyseinen kohta Hausjokea on merkitty selvityksessä paikallisesti arvokkaaksi merkinnällä Muu kohde. Selvityksessä annetun maankäyttösuosituksen mukaan: <i>Hausjoki on välittömine rantavyöhykkeineen paikallisesti arvokas luontokohde. Sen rannat tulisi säilyttää rakentamattomina. Joki muodostaa myös arvokkaan maisemaelementin kirkonkylän itäpuolen peltoaukean keskellä.</i></p> <p>Ks. myös kohta 1.11.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Luo-1 määräys muutetaan ELY-keskuksen kanssa käytyjen keskustelujen mukaisesti muotoon:</p> <p><i>luo-1 Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Mahdollinen metsälain mukainen luontotyyppi tai elinympäristö. Alueen luontoarvot tulee huomioida alueella suoritettavissa metsänhoitotoimenpiteissä.</i></p>

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	<p>estävien, uomaan kaatuneiden puiden poistamista. Kiinteistöllä Hausojan suojeleminen ja suojavaikkeen perustaminen ojauomaan rajoittuvaan talousmetsään, vailla lakitaustaa, on täysin kohtuutonta.</p>	
	<p>20.2. Kiinteistön osalta kaavamerkinnöillä (s) ja (sr-2) ei saa aiheuttaa rajoitteita tuotantorakennusten, kuten viljan-kuivaamon tai konehallin korjaus ja/tai uudisrakentamiselle. Ympäristölautakunnan on todettava, että tilakeskusten tuotantorakennukset on rajattava kaavamääräysten vaikutusalueen ulkopuolelle.</p>	<p>Sr-2 -merkinnällä on osoitettu kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokas rakennus tai rakennusryhmä. Määräyksen mukaan: <i>Rakennuksissa suoritettavat korjaus- ja muutostoimenpiteet sekä pihapiirin uudisrakentaminen tai muut lähiympäristöön kohdistuvat toimenpiteet tulee toteuttaa siten, että kohteen kulttuurihistoriallisesti ja/tai maisemallisesti arvokas luonne säilyy.</i></p> <p>s- merkinnällä on osoitettu muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet. Määräyksen mukaan: <i>Alueella olevat historialliset asutus- ja elinkeinorakenteet on säilytettävä. Suuremmista kohdetta koskevista suunnitelmista tulee neuvotella Kanta-Hämeen alueellisen vastuumuseon kanssa.</i></p> <p>Merkintä ei estä uusien rakennusten sijoittamista pihapiiriin tai rakennusten korjaamista.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>
	<p>20.3. Maatalouden harjoittamiseen varatulla alueella (MA) ei saa kaavoituksella asettaa kohtuuttomia rajoitteita maatalouselinkeinon harjoittamiselle. Rakentamiseen liittyvillä kaavamääräyksillä saattaa olla merkittäviä kustannusvaikutuksia rajoitteita tuotantorakentamisessa. Maatalouden tuotantorakentamiselle asetettuja rajoitteita voidaan pitää tässä yhteydessä elinkeinonharjoittajalle kohtuutonta haittaa aiheuttavina.</p>	<p>Merkinnällä MA on osoitettu Maisemallisesti arvokas peltoalue. Alue sisältyy myös ma-osa-alueerajaukseen, Maisemallisesti arvokas alue.</p> <p>Maanviljely kuuluu olennaisena osana kulttuuriympäristöön. Merkinnällä on osoitettu pellot, jotka ovat olleet viljelyssä pitkään ja ovat siten merkittävä osa alueen kulttuurihistoriaa, samoin kuten säilyneet vanhat rakennukset. Kulttuurimaiseman</p>

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
		<p>arvot on todettu Kanta-Hämeen maakuntakaavassa, jota osayleiskaavan varaukset noudattavat.</p> <p>MA-alueen määräyksen mukaan: <i>Alue on tarkoitettu maatalouden harjoittamiseen. Alueiden säilyminen avoimina ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää. Ympäristönhoidossa ja muissa hankkeissa tulee edistää alueen kulttuuriympäristöarvojen säilymistä.</i></p> <p>ma -määräysten mukaan: <i>Maakunnallisesti arvokas maisema-alue, Turkhaudan-Lavinnon-Karhin kulttuurimaisema.</i> <i>Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon alueen kuuluminen maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuurimaisema-alueeseen ja erityisesti se, etteivät toimenpiteet heikennä alueen kulttuurimaiseman arvoja.</i> <i>Alueelle rakennettaessa tai tehtäessä muutoksia olemassa oleviin rakennuksiin on huolehdittava siitä, että uudisrakentaminen sijoitukseltaan, mittasuhteiltaan, tyyliltään ja materiaaleiltaan sopeutuu kyläkuvaan, olemassa oleviin tilakeskuksiin ja rakennuskantaan sekä ympäristöön.</i> <i>Viljelyalueet on suositeltavaa säilyttää avoimina ja rakentaminen sijoittaa siten, ettei yhtenäisiä viljelyalueita tarpeettomasti pirstota.</i></p> <p>rk-määräys on saman kaltainen, mutta toimenpiteet eivät saa heikentää alueen kulttuuriympäristön arvoja: <i>Maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, Kirkonkylän, Hikiän, Karhin ja Selänojan kulttuurimaisemat.</i></p> <p>Merkinnän mukaisesti MA-alueen ensisijainen käyttö on maatalous. Viljelyn jatkuminen turvaa myös alueen kulttuurimaiseman arvoja. Merkintä ei estä maatalouteen liittyvää rakentamista. Määräyksillä pyritään mm. sovittamaan uutta rakentamista</p>

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
	20.4. Kaavaluonnosta on valmisteltu vastoin hyvää valmistelutapaa sekä maankäyttö- ja rakennuslain henkeä. Taustaselvitykset sisältävät virheellisiä ja kyseenalaisia tulkintoja. Kaavan valmistelu ei täytä oikeudenmukaisen ja tasapuolisen valmistelutyön vaatimuksia. Yleistä oikeustajua koettelee toimintatapa, jolla maa- ja metsätalousvaltaisella alueella osoitetaan luonnonsuojelukohteita kyseenalaisin perustein, kaavoituksen toimesta, yksityisomisteisiin talousmetseen ilman vuoropuhelua metsäasiantuntijoiden ja metsänomistajien kanssa. Maaseutumaisen kunnan tulisi tukea paikallisia elinkeinonharjoittajia, eikä asettaa tarpeettomia rajoitteita.	<p>olemassa olevaan arvokkaaseen rakennuskantaan ja sijainniltaan edullisesti siten, että peltoalueet säilyvät laajoina yhtenäisinä kokonaisuuksina, eivätkä ne pirstoudu elinkeinon harjoittamisen kannalta epäedullisen pieniksi, jotta peltojen viljely voisi jatkua. Viljelyalueita suositellaan säilytettäväksi avoimina ja viljelykäytössä, mutta kaavalla ei tähän voida pakottaa.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p> <p>Alueen luonto- ja kulttuuriympäristöselvitykset on päivitetty vuonna 2021 ja ne huomioidaan laadittavassa kaavaehdotuksessa. Selvitysten mukaan osayleiskaavan merkittävistä kohteista on neuvoteltu myös ELY-keskuksen kanssa 10.10.2022 ja 2.11.2022.</p> <p>Kaavaprosessissa, osallisten kuulemisessa sekä selvitysten laadinnassa on noudatettu maankäyttö- ja rakennuslakia.</p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslaki ohjaa kaavan laadintaa. Maankäyttö- ja rakennuslain 62 § mukaan: ”Kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehtoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.”</p> <p>Maankäyttö- ja rakennusasetuksen § 30 mukaan: ”Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:ssä tarkoitettu tilaisuuden varaaminen osalliselle mielipiteensä esittämiseen kaavaa valmisteltaessa voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtäville ja varaamalla tilaisuus esittää mielipide määräajassa kirjallisesti tai suullisesti</p>

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
		<p>taikka erityisessä kaavaa koskevassa tilaisuudessa taikka muulla sopivaksi katsottavalla tavalla.”</p> <p>Maankäyttö- ja rakennuslaki ei edellytä, että jokaisen maanomistajan kanssa neuvotellaan henkilökohtaisesti.</p> <p>Hausjärven kunta on asettanut laavaluonnokset nähtäville 19.5.–21.6.2011 sekä toisen luonnoksen 14.4.-20.5.2021 ja kuuluttanut nähtävillä oloista. Maanomistajilla on tällöin ollut maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittama mahdollisuus mielipiteensä esittämiseen nähtävillä oloaikana. Kunnasta saa lisätietoja kaavamerkintöjä koskien ja kuulutus nähtävilläolosta on sisältänyt yhteystiedot lisätietojen saamiseksi.</p> <p>Kaavaprosessi on siten noudattanut maankäyttö- ja rakennuslakia.</p> <p>Osayleiskaavaa tarkennetaan kaavaehdotusvaiheessa ja kaavaehdotus asetetaan nähtäville, jolloin osallisten on mahdollista antaa vielä palautetta.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>
21. Mielipide 4	<p>21.1. Luonnoksessa on esitetty tilan metsämaalle ja rakennuksille suojelukohteita. Tilalle on luonnoksessa asetettu kartan mukaisesti rajoitusvyöhyke. Lisäksi tilakeskukselle on asetettu rajoitteita.</p> <p>Maankuntakaavassa ei ole merkitty kyseistä aluetta suojelualueeksi. Aikaisemmassa kaavaehdotuksessa ei ollut kyseistä aluetta merkitty suojelualueeksi. Näin ollen kaavaehdotuksessa ei saa olla mitään poikkeavia merkintöjä.</p>	<p>Tilan alue on osayleiskaavassa osoitettu maa- ja metsätalousalueeksi merkinnöin MA-, M ja MT. Maakuntakaavassa on merkitty sinisillä rastereilla Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö sekä Maakunnallisesti merkittävä maisema-alue. Nämä on osayleiskaavassa merkitty punaruskeilla ma-osa-aluejauksilla.</p> <p>Maanviljely kuuluu olennaisena osana kulttuuriympäristöön. M ja MT-aluevaraukset ovat tavanomaisia maa- ja metsätalousalueita. MA-merkinnällä on osoitettu pellot, jotka ovat olleet viljelyssä pitkään ja ovat siten merkittävä osa alueen kulttuurihistoriaa,</p>

Huomauttaja	Mieli-pide	Vastine
	<p>Uudet merkinnät on laitettu luonnokseen nyt, kun osayleiskaava on suunniteltu uudelleen.</p> <p>Huomautan, että metsälailla ei ole mitään tekemistä kaavasuunnittelun kanssa.</p> <p>Kaikki merkinnät on poistettava.</p>	<p>samoin kuten säilyneet vanhat rakennukset. Kulttuurimaiseman arvot on todettu Kanta-Hämeen maakuntakaavassa, jota osayleiskaavan varaukset noudattavat.</p> <p>MA-alueen määräyksen mukaan: <i>Alue on tarkoitettu maatalouden harjoittamiseen. Alueiden säilyminen avoimina ja viljelykäytössä on maisemakuvan kannalta tärkeää. Ympäristöhoidossa ja muissa hankkeissa tulee edistää alueen kulttuuriympäristöarvojen säilymistä.</i></p> <p>ma -osa-alueita koskevien määräysten mukaan:</p> <p><i>Maakunnallisesti arvokas maisema-alue, Turkhaudan-Lavinnon-Karhin kulttuurimaisema.</i></p> <p><i>Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon alueen kuuluminen maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuurimaisema-alueeseen ja erityisesti se, etteivät toimenpiteet heikennä alueen kulttuurimaiseman arvoja.</i></p> <p><i>Alueelle rakennettaessa tai tehtäessä muutoksia olemassa oleviin rakennuksiin on huolehdittava siitä, että uudisrakentaminen sijoituskeltaan, mittasuhteiltaan, tyyliltään ja materiaaleiltaan sopeutuu kyläkuvaan, olemassa oleviin tilakeskuksiin ja rakennuskantaan sekä ympäristöön.</i></p> <p><i>Viljelyalueet on suositeltavaa säilyttää avoimina ja rakentaminen sijoittaa siten, ettei yhtenäisiä viljelyalueita tarpeettomasti pirstota.</i></p> <p>rk-määräys on saman kaltainen, mutta toimenpiteet eivät saa heikentää alueen kulttuuriympäristön arvoja:</p> <p><i>Maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, Kirkonkylän, Hikiän, Karhin ja Selänojan kulttuurimaisemat.</i></p> <p>Viljelyn jatkuminen turvaa myös alueen kulttuurimaiseman arvoja. Merkintä ei estä maatalouteen liittyvää rakentamista.</p>

Huomauttaja	Miелipide	Vastine
		<p>Määräyksillä pyritään mm. sovittamaan uutta rakentamista ole-massa olevaan arvokkaaseen rakennuskantaan ja sijainniltaan edullisesti siten, että peltoalueet säilyvät laajoina yhtenäisinä ko-konaisuuksina, eivätkä ne pirstoudu elinkeinon harjoittamisen kannalta epäedullisen pieniksi, jotta peltojen viljely voisi jatkaa. Viljelyalueita suositellaan säilytettäväksi avoimina ja viljelykäy-tössä, mutta kaavalla ei tähän voida pakottaa.</p> <p>Ks. myös kohdat 20.2-20.3.</p> <p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Luo-1 määräys muutetaan ELY-keskuksen kanssa käytyjen keskus-telujen mukaisesti muotoon:</p> <p><i>luo-1</i> <i>Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.</i> <i>Mahdollinen metsälain mukainen luontotyyppi tai elinympäristö.</i> <i>Alueen luontoarvot tulee huomioida alueella suoritettavissa met-sänhoitotoimenpiteissä.</i></p> <p>Laajempia LUMOS-kohteita, jotka olivat osoitettu kaavaluonnok-seen luo-2 -alueina, ei sisällytetä kaavaehdotukseen sillä niiden arvot säilyvät metsänhoitotoimenpiteiden myötä.</p>
	<p>21.2. Kuvassa 1 on esitetty, missä kohdassa merkintä s-2 on. Mi-käli aluetta ei saa raivata kaatuneesta puustosta, vaarana on, että vesi nousee liian korkealle pelloille asti ja samalla Haukantien kunto kärsii. Vanhan tierummun rikkoutumi-nen on myös mahdollista.</p> <p>Kolkkalan tilan metsätaloussuunnitelmassa ei ole merkitty eikä määritelty kyseistä aluetta suojelualueeksi. (Kuva 1)</p>	<p>Vuonna 2021 nähtävillä olleesta luonnoksesta saaduissa lausun-noissa ELY-keskus sekä Virtavesien hoitoyhdistys edellyttivät sel-vitystä vesilain mukaisista kohteista sekä niiden huomioimista osayleiskaavassa. Hausjärven Hikiän vesiluontotyypeistä laadittiin selvitys vuonna 2020 (Faunatica). Selvitys on päivitetty vuonna 2021 (Envibio Oy) ja kaavaehdotuksessa osoitetut merkinnät ja määräykset tarkistetaan selvityksen mukaisiksi. Merkinnöistä on neuvoteltu myös ELY-keskuksen kanssa 10.10.2022 ja 2.11.2022.</p>

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
	<p>Huomautan, että oja tai puro ei ole luonnonmukainen. Se on aikoinaan kaivettu kaivinkoneella, jotta sulamisvedet saadaan johdettua pois maastosta. Tämä puro ei ole luonnon ehdoilla muodostunut.</p> <p>Vaadin, että merkintä s-2 pitää poistaa kaavasuunnitelmista.</p>	<p>Koskuenmäenoja on selvityksessä merkitty vesilain suojelemaksi luontotyyppiä, jonka tila ei ole muuttunut vuoden 2020 selvityksen jälkeen. Selvityksessä annetun maankäyttösuosituksen mukaan: <i>Koskuenmäenoja on kohteeksi rajatulta osaltaan vesilain suojelema luontotyyppi (noro). Se täyttää lähiympäristöineen myös metsälain erityisen tärkeän elinympäristön määritelmän. Luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa norot on luokiteltu puutteellisesti tunnetuksi luontotyyppiä. Noron rannoille tulisi jatkossa jättää noin 15 metrin levyinen suojavyöhyke, jonka puustoa ei käsitellä. Noron lähialue tulee myös jättää rakentamatta.</i></p> <p>Ks. myös kohta 1.11.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.</p>
	<p>21.3. Kolkkan tilakeskuksen ympärille on asetettu merkintä sr-2, joka rajoittaa tilan toimintaa ja ylläpitoa. Tämä merkintä vaikeuttaa rakentamista sekä nykyisen rakennuskannan korjaamista ja tarpeen vaatiessa uuden rakennuksen tekemistä.</p> <p>Kaikki rajoitteet ja merkinnät on poistettava tulevasta kaavasta Kolkkan tilan osalta. Mitkään merkinnät ja rajoitteet eivät saa haitata ja vaikeuttaa tilan kehittämistä ja metsätalousyrittämistä.</p>	<p>Sr-2 -merkinnällä on osoitettu kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokas rakennus tai rakennusryhmä. Määräyksen mukaan:</p> <p><i>Rakennuksissa suoritettavat korjaus- ja muutostoimenpiteet sekä pihapiirin uudisrakentaminen tai muut lähiympäristöön kohdistuvat toimenpiteet tulee toteuttaa siten, että kohteen kulttuurihistoriallisesti ja/tai maisemallisesti arvokas luonne säilyy.</i></p> <p>Merkintä ei estä uusien rakennusten sijoittamista pihapiiriin tai rakennusten korjaamista.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.</p>
22. Mielipide 5	<p>22.1. Virheellinen merkintä. Maanomistaja vaatii sm-2 -merkinnän poistamista.</p> <p>Perustelut: Hausjärvi-kk-Hikiä arkeologinen-inventointi-2020-1 ei ole merkintää tai viitettä</p>	<p>Kaavakartalle on jäänyt virheellinen merkintä. Merkinnän kuuluu olla s, Muu arkeologinen kulttuuriperintökohde, historiallinen kylätontti tai talotontti.</p> <p>Merkintää ei voida kokonaan poistaa, sillä alueella on arkeologisen inventoinnin mukaan (Mikroliitti 2020) sijainnut kylätontti,</p>

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	muinaismuistokohteesta kyseisellä paikalla. Kiinteistöillä ei sijaitse sm luokituksen mukaisia kohteita.	joka on museon ohjeistuksen mukaisesti huomioitu arkeologista selvitystä laadittaessa sekä merkitty osayleiskaavakartalle. Ks. Hämeenlinnan kaupunginmuseon lausunto, kohta 3.4. Esitys muutoksesta kaavaluonnokseen: Korjataan virheellinen sm-2-merkintä s-merkinnäksi.
	22.2. Oikaisuvaade kaavaan ja sen liitteisiin <ul style="list-style-type: none">• Hausjärvi-kk-Hikiä argeologinen-inventointi-2020-1 virheellisesti määritelty Kirkonkylän vanha kylätontti• Kylätontti sijainnut isomman merkinnän kohdalla• Kylätontin "hajaantumisen" jälkeen on asutusta tullut tontille joen toiselle puolelle.• Kylätontti määritelty myöhemmän rakennuskannan mukaisesti myös kirkon puoleiselle joen laidalle• Määritelmä virheellinen ja maanomistaja vaatii merkinnän poistamisen	Alueella on sijainnut kahdesta erillisestä tonttimaasta koostuva kylätontti. Ks. Hämeenlinnan kaupunginmuseon lausunto, kohdat 3.4. ja 21.1. Ei aiheuta muutosta kaavaluonnokseen.
	<ul style="list-style-type: none">• Kaava merkintä s-2 <p>Hausjokea (kohde 2) ei voida käsitellä ja määrittää luonnontilaiseksi uomaksi eikä sen kaltaiseksi. Hausjokea on voimakkaasti muokattu ja kuivatettu. Vedenpintaa on laskettu n1.5m.</p> <p>Hausjoki ja kohde 2 ei ole palautunut luonnonmukaiseen muotoonsa kuten Keränen (2016) on linjannut luonnontilaisuutta määritettäessä. "Kohteiden ei tarvitse olla täysin aiemman ihmisen toiminnan ulkopuolella saadakseen</p>	Hausjärven Hikiän vesiluontotyypeistä laadittiin selvitys vuonna 2020 (Faunatica). Selvitys on päivitetty vuonna 2021 (Envibio Oy) ja kaavaehdotuksessa osoitetut merkinnät ja määräykset tarkistetaan selvityksen mukaisiksi. Merkinnöistä on myös neuvoteltu ELY-keskuksen ja Hämeenlinnan museon kanssa 10.10.2022 ja luontoasioista uudelleen ELY-keskuksen kanssa 2.11.2022. Kyseinen kohta Hausjokea on merkitty selvityksessä paikallisesti arvokkaaksi. Selvityksessä annetun maankäyttösuosituksen mukaan: <i>Hausjoki on välittömine rantavyöhykkeineen paikallisesti arvokas luontokohde. Sen rannat tulisi säilyttää</i>

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	<p>luonnontilaisen määritelmän, vaan pienet muutokset ominaispiirteisiin ovat mahdollisia”</p> <p>Jokea on ruopattu voimakkaasti sekä veden pintaa on laskettu noin 1.5 m.</p> <p>Kohteen 2 kohdalla joen uomaan ei ole muodostunut määritelmien (Hämäläinen 2015) mukaisia monimuotoisuutta ja luonnonmukaisuutta kuvastavia ominaispiirteitä.</p> <p>Kohteessa ei ole</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arvokasta eläimistöä • Uoman mutkittelua • Uoman kaltevuuden monimuotoisuutta • ominaista kasvillisuutta <p>Hausjokea ei myöskään voi määritellä luonnontilaisen kaltaiseksi (meriluoto&soininen 2002) koska uomassa on tehty vähäisiä jälkiä enemmän perkauksen yhteydessä. Joki on ruopattu ja perattu kohteen 2 kohdalta ja veden pintaa on laskettu voimakkaasti.</p> <p>Kohde 2 varmasti määritelty Kajava ym 2002 mukaisesti lyhyeksi luonnontilaiseksi jaksoksi. Edellä mainituin perusteluin määrittely on virheellinen.</p> <p>Maanomistaja vaatii merkinnän poistamista tai vaihtoehtoisesti pyytää tarkemman lisäselvityksen määritelmäperusteista ja varaa itselleen mahdollisuuden tulla kuulluksi ennen kaavan hyväksyntää.</p> <p>Maanomistaja tuo tiettäväksi, ettei kohde 2:ssa tulla tekemään missään tapauksessa toimenpiteitä jotka aiheuttaisivat</p>	<p><i>rakentamattomina. Joki muodostaa myös arvokkaan maisemaelementin kirkonkylän itäpuolen peltoaukean keskellä.</i></p> <p>Kaava asetetaan nähtäville, jonka aikana siitä voi jättää palautetta ennen kaavan hyväksymisvaihetta.</p> <p>Ehdotus muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>ELY-keskuksen kanssa käytyjen keskustelujen mukaan muutetaan merkinnän s-2 määräystä seuraavasti:</p> <p>s-2 <i>Luonnonsuojelun kannalta tärkeä alue. Vesilain mukaiset suojeltavat vesistöt sekä muut arvokkaat pienvesistöt, joiden luonnontilaisuutta ei saa vaarantaa. Alueen ympärillä tulee säilyttää 15-30 metriä leveä suojavyöhyke.</i></p>

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	<p>vahinkoa kalakannalle. Hausjokeen on tehty kalojen kutemiseen tarkoitettuja soraikkoja ja niitä tultaneen vielä lisäämään. Kalojen kutua ja kulkua suojaavaa puustoa on hoidettu tarkoituksenmukaisesti ja näin tullaan tekemään jatkossakin.</p> <p>22.3. Kaavamerkintä LUO 2</p> <p>Metsälaki, 3 luku 10§ määrittelee monimuotoisuuden säilyttämisen ja erityisen tärkeiden elinympäristöjen tulkinan.</p> <p>Kaavaan lisätty luo-2 aluetta ei voida määrittelyn mukaisesti sisällyttää lain mukaiseksi luo-alueeksi.</p> <p>Lain kohta 5 : ”kallioperässä olevat tai kivennäismaahan uurtuneet, jyrkärinteiset, pääosiltaan vähintään kymmenen metriä syvät rotkot ja kurut, joiden ominaispiirteenä on luonteenomainen muusta ympäristöstä poikkeava kasvillisuus”</p> <p>Pääsääntöisesti korkoero ei täyty maanomistajan alueella ja kohteesta ei löydy muusta ympäristöstä poikkeavaa kasvillisuutta.</p> <p>Laissa määritellään, että erityisen tärkeät elinympäristöt ovat pienialaisia tai metsätaloudellisesti vähämerkityksellisiä. Nyt määritelty luo 2 alue ei toteuta tätä lain määrettä ja tulkintaa. Kaavassa tältä osin korjattava virhe.</p> <p>Maanomista vaatii, että luo2 merkintä poistetaan ja palautetaan takaisin Myg merkintään.</p>	<p>Luontoselvitykset on päivitetty vuonna 2021 (Envibio Oy). Päivitettyssä selvityksessä Kupparlammin tien eteläpuolelle on merkitty metsälakikohde Liinalammin suppasuo, joka osoitetaan kaavakartalle.</p> <p>Selvityksessä annetun maankäyttösuosituksen mukaan: <i>Suppasuo on paikallisesti arvokas metsälain tarkoittama erityisen tärkeä elinympäristö, joka täyttää Metso-kriteerit luokassa II. Harjujen suppasuot kuuluvat luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa boreaalisiin piensoihin, joka on Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen luontotyyppi. Suppasuon ja supan rinteiden tulee antaa kehittyä luonnontilassa.</i></p> <p>Laajempia LUMOS-kohteita, jotka olivat osoitettu kaavaluonnokseen luo-2 -alueina, ei sisällytetä kaavaehdotukseen sillä niiden arvot säilyvät metsänhoitotoimenpiteiden myötä.</p> <p>Ehdotus muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Poistetaan luo-2 merkintä Kupparlamminmäkien alueelta.</p>

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
23. Mielipide 6 / H.G.Paloheimo Oy	<p>23.1. H.G.Paloheimo Oy omistaa osayleiskaavan muutosalueella Hikiässä kiinteistön Sähkö. Kiinteistön pinta-ala on Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmän mukaan 1808 m². Hikiän vanhassa rakennuskaavassa alue on jonkunlaista energiahuollon aluetta, muuntaja-alue. Tosiasiallinen käyttö on ollut tähän asti käytännössä joutomaana olemista, ja energiahuollosta muistuttaa Itätien ja Latotien risteyksessä tilan puolella, ja ilmeisesti käytössä oleva Carunan sähköpylväs. Tästä pylvästä olemme olleet Carunaan yhteydessä jo 2016 - 2017 aikoihin, ja sieltä saimme liitteenä olevan kartan, jonka mukaan pylväsrakennelman olisi pitänyt jo poistua maakaapeloinnin myötä tarpeettomana. Latotien vastapuolella tilaan nähden onkin uusi Carunan muuntaja-asema.</p> <p>Voimassa oleva käyttömuoto on auttamatta vanhanaikainen, eikä millään muotoa kuvasta tätä päivää ja tämän päivän maankäyttötarpeita. Tarkoituksenmukaisempaa on kaavoittaa yhtiön omistuksessa oleva tontti asuinrakentamiseen, sekä osayleiskaavassa että myöhemmin asemakaavassa. Ympäröivä asutus ja tonttikoko huomioiden, tilalla voisi olla kaksi erillistä rakennuspaikkaa, osayleiskaavaluonnokseen suunniteltu merkintä A-1 (tiivis kyläalue) tukee tätä hyvinkin. Ko. kaavaluonnoksessa alue on mielestämme oikein asuinkäyttöön merkattu, ja toivomme sen sellaisena siinä säilyvän. Maakaapeloinnin etenemistä ja pylvään poistoa Carunan toimesta toivoisimme kunnan vaikka kaavoituksella ja omilla toimillaan mielellään jouduttavan, samoin alueen tulevaa asemakaavoitusta osayleiskaavan valmistumisen jälkeen. Annan mielelläni asiaan liittyen lisätietoja. (karttaliitteitä)</p>	<p>Kiinteistö sijaitsee Hikiän taajamassa alueella, joka on merkitty osayleiskaavassa merkinnällä AT-1 Tiivis kyläalue. Alueen toteutus ratkaistaan asemakaavalla.</p> <p>Merkitään tiedoksi toteutusta varten.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>

Huomauttaja	Mielipide	Vastine
<p>24. Mielipide 7</p>	<p>24.1. Moitin kaavaluonnoksessa kevyenliikenteenväylän suunnittelua. Keyenliikenteen väylä on suunnitteilla Kantatie 54:n ja Hausjärventien risteyksestä - Kantatie 54:n ja Kappalaisentien risteuksen välille.</p> <p>Viimekesänä ole usein pyöräillyt ko. reitillä Oittiin ja takaisin. Joka kerta vaarallisia tilanteita olen kokenut Kantatie 54:n ja Kappalaisentien risteyksestä Oittiin päin pyöräiltäessä. Kantatie 54:n ja Kappalaisentien risteuksen ryhmityskaista ovat kaventaneet kevyenliikenteen kaistoja. Olisi hyvä jatkaa kevyenliikenteen väylää ns. Pikku Pappilan kohdasta Kantatie 54:n ja Kappalaisentien risteuksen kautta Oitiin päin. Samalla saataisiin yhtenäinen pyöräilyreitti kylien välille sekä Hikiästä Riihimäelle. Lisäksi ko. reitti olisi maisemallisesti kiinnostavampi Oitin ja Riihimäen välille.</p> <p>Tällä hetkellä kevyenliikenteen väylästä puuttu tärkeä pätkä. Oitista päin tultaessa, tällä hetkellä on ylitettävä Kantatie 54:n ja Kappalaisentien vilkasliikenteinen risteysalue. Olen asunut ko. alueella suuren osan elämästäni ja uskon tuntevani paikalliset liikenteen riskitekijät ja -paikat, perinpohjaisesti.</p>	<p>Esitys muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Merkitään kantatien suuntaisesti yhtenäinen kevyen liikenteen väylä. Lisätään puuttuva yhteys Laskolantien varrelle.</p>
<p>25. Mielipide 8</p>	<p>25.1. Huomautus Liite nro 4, 24.2.2021, Ympla § 21 kartan Luo-2 alueen rajaukseen. Ei ole perusteita rajata luo-2 aluetta Korkeamäen harjun ulkopuolelle. Luo-2 aluetta ei tule ulottaa Vereskalliolle Korkeamäen eteläpuoliselle alueelle. Se ei ole paikallisesti arvokas luontokohde eikä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeä alue eikä alueella ole mitään poikkeavaa erityispiirrettä. Kohteelle ei ole mitään</p>	<p>Luontoselvitykset on päivitetty vuonna 2021 (Envibio Oy) ja kaavaehdotuksessa osoitetut merkinnät ja määräykset tarkistetaan selvityksen mukaisiksi.</p> <p>Selvityksessä annetun maankäyttösuosituksen mukaan: <i>Vereskallion suolaikut ovat suhteellisen luonnontilaisina säilyneitä, paikallisesti arvokkaita, vähäpuustoisia suolaikkuja, jotka eivät ole kovin edustavia mutta täyttävät kuitenkin metsälain erityisen tärkeän elinympäristön määritelmän sekä Metso -kriteerit (luokka</i></p>

Huomauttaja	Mieli pide	Vastine
	<p>poikkeavaa maisemallista arvoa eikä mitään erityistä arvoa lähiluonto- tai opetuskohteena.</p>	<p><i>II). Luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa kohde kuuluu boreaalisiin piensoihin, joka on Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen luontotyyppi. Suolaikut ja niiden lähiympäristö tulee jättää rakentamatta ja suon reunoilla tulee metsänhoidossa jättää riittävä suojavyöhyke.</i></p> <p>2009 selvityksen mukaan Korkeamäki-Vereskallion alue on maisemallisesti merkittävä lähiluontokohde ja valtakunnallisesti arvokasta moreenialuetta. Laajempia LUMOS-kohteita, jotka olivat osoitettu kaavaluonnokseen luo-2 -alueina, ei sisällytetä kaavaehdotukseen sillä niiden arvot säilyvät metsänhoitotoimenpiteiden myötä. Luo-2 -merkinnän poistuessa, Vereskallion suolaikut tulee osoittaa erikseen merkinnällä luo-1.</p> <p>Ehdotus muutoksesta kaavaehdotukseen:</p> <p>Poistetaan luo-2 merkintä Korkeamäki-Vereskallion laajalta alueelta. Lisätään Vereskallion suolaikkuihin luo-1 -merkintä.</p>
<p>26. Mieli pide 9</p>	<p>Haluamme aiemmin osoitetun AT-2 alueen muutettavan AT-1 alueeksi varmistuaksemme rakennusluvan saamisesta tulevaisuudessa. Perusteluina tontin loistava sijainti, tontin rajalla kulkeva kunnan vesi- ja viemäriverkosto, sekä tontille jo järjestetty (ostettu) kulkuoikeus viereisen kiinteistön liittymästä.</p>	<p>Asemakaavoitettava alue on osayleiskaavassa rajattu Karhintien eteläpuolelle. Kunnan rakennusjärjestyksen sekä tekeillä olevan osayleiskaavan AT-2 aluetta koskevan määräysten mukaan rakennuspaikan koon on oltava vähintään 2000 m².</p> <p>Alue on tekeillä olevassa osayleiskaavassa AT-2-aluetta, jolla rakentaminen edellyttää suunnittelutarveratkaisua. Alueelle voi siten hakea suunnittelutarveratkaisua, jos haetun rakennuspaikan koko on vähintään 2000 m². Rakentaminen voi olla mahdollista myös, mikäli asemakaava-aluetta päätetään tulevaisuudessa laajentaa Karhintien pohjoispuolelle.</p> <p>Ei aiheuta muutosta kaavaehdotukseen.</p>